

ישמח ישראל

המבואר

מאמר מספה"ק ישמח ישראל
על פרשת השבוע
בתוספת ביאור והערות

שמיני

תוכן העניינים

מבוא.....ה

ישמח ישראל.....ז

הביאור.....יא

מאמר לשבת געלע מצות.....כז

לחודש אייר וימי הספירה.....כט

אמרות ופנינים יקרים.....לא

דברי רבינו ז"ע בענין לימוד דברי תורתו מתוך צוואתו הק'

...הנני מאמין באמונה שלימה כי מאהבת הקב"ה ומחסדו הגדול אשר חושב מחשבות לעזרת כל הנשמות אשר לא ידח ממנו נדח חלילה, ברחמי הרבים סבב כל הסיבה הזאת אשר ישמעו אנשים אשר קטנם עבה ממתני לקול, ויבקשו תורה מפי נדכה ונכאה כמוני אשר נפלות היא בעיני, למען אקיים מצות ושננתם לבניך אלו התלמידים, למען אשר לא ימחה שמי חלילה מישראל, ומדי זכרם בי יזכרוני לטובה למען להעלות משאול תחתיה.

לזאת אבקש ואתחנן בבכי ובתחנונים מעת אוהבי ורעי, אשר מסרתי נפשי עליהם, וכמעט רוב ימי חלדי הייתי משרת להם לעסוק לטובתם בכל האפשרות, זכרו נא לבקש רחמים על הדין נפשא עלובתא, ובכל עת אשר תהיו פנוים מצרכים ותעסקו במילי דשמיא, תזכרו נא גם אותי השפל והנדכה, אשר הייתי עמכם בצוותא חדא שנים רבות, לבקש רחמים על נשמתו...

כס"ד

פרשת שמיני תשפ"ה

גליון רב

שנה ה

...~::~~::~~::

התודה והברכה לכל המסייעים בהוצאת השיעור
ישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלמה מן השמים

...~::~~::~~::

לתשומת לב הלומדים היקרים והנכבדים.
שגיאות מי יבין, היות וקונטרסים אלו יוצאים לעת
עתה בלחץ של זמן, ואין מספיק שעת הכושר להגיה
את הקונטרס כמו שצריך, לכן אנו מודעים בזה שכל
הקונטרס אינו מוגה, והוי דן את כל האדם לכך זכות.
כמו כן נשמח מאד לקבל הערות והארות לתיקונים
הוספות והשמטות וכל המצטרך

...~::~~::~~::

על פי הלכה אסור לעיין בגליון בעת **אמירת קדיש**
(מ"ב סי' נו סק"א), בעת **חזרת הש"ץ** (מ"ב סי' קכד
ס"ק יז-יח), בעת **קריאת התורה** (סימן קמו ס"ב),
בעת **שעוסק בתפילה או בברכה** (מ"ב סי' קצא
סק"ה).

...~::~~::~~::

לרפואתה ולהחלמתה המהירה והשלמה
של האשה מרת שרה גולדא בת רחל לאה
בתושח"י.

...~::~~::~~::

לתגובות והערות ולכל ענייני הגיליון

03-9146666

פקס: 03-6162226

אימייל: hayismachyisroel@gmail.com

כמו"כ להשתתפות בהוצאות הגיליונות הבאים
נא פנו בכתובות הנ"ל.

איך זוכים להרגיש ולחוש את אור ונעימות קדושת המצוות

הכוונה הנבחרת בכל המצוות, לקיים המצוות באמונה רק מחמת ציווי ה'
אף שאינו יודע שום טעם ואינו מרגיש אור ונעימות הקדושה

להכין את עצמו בהכנה דרבה, ולטהר ולקדש את עצמו לכל מצוה ומצוה,
למען יוכל לקבל אורו יתברך שהאיר לנו, וההכנה האמיתית הוא ההכנעה
והביטול

האות על ההכנה למצוה אם הכין את עצמו בהוגן, אם אחר כל ההכנה
נעשה שפל בעיניו, שזה הוא הגמר ותכלית ההכנה, [כי לאחר ההתבוננות
ברוממות השי"ת יראה שפלות עצמו

אם משיגים את האמת ויודעים באמת שכל הכנות אינו כלום לפי ערך
גדלות הבורא ב"ה, רק ההכרח לקיים גזירת המלך, עי"ז יכולים כולם
להיות בעצה ואגודה ובשפלות וביראה ובכוונה אחת, וכולם שוים לטובה

כאשר נותן אל לבו באמת ממעמקי לבבו איך נרגיש עריכות נעימות קדושת
שבת קודש, לאשר לא הכין את עצמו, מחסדי השי"ת זוכה באותו כח
הכנעה ושכירת הלב להרגיש נעימות קדושת השבת קודש

פטרון החודש

נדבת ידידנו חיקרים והנכבדים
משפחת טיברג שיחי

לעילוי נשמות

ראש המשפחה מחשובי חסידי אלכסנדר
הרה"ח ר' ירחמיאל יצחק ז"ל טיברג
בן הרה"צ מוה"ר נפתלי מנחם ז"ל טיברג
גלב"ע י"ז ניסן תשע"ז לפ"ק

וזוגתו החשובה מרת רבקה ע"ה
בת הרה"ח מוה"ר ישראל מרדכי ז"ל
גלב"ע ט"ו כסלו תשע"ד לפ"ק

ולע"נ האשה החשובה
מרת שרה רחל ע"ה ב"ר מיכאל יצחק ז"ל בערגמאן
גלב"ע י"א חשון תשע"ג לפ"ק
תנצב"ה.

זכות האדרת דבריו הק' של רבינו הגדול קאמורן של ישראל מרן בעל הספה"ק
ישמח ישראל זצוקללה"ה זיע"א, יעמוד לזכותו להצלה בכל העניינים אבי"ר

מבוא

הוא ההתבוננות וההכרה חזקה שהכל הוא מחסדי ה' ולא מצדנו, ואם אנחנו זוכים להכרה הזאת, אם אמנם כי כן צריך להיות, לראות האמת, ומה צדקותינו בזה, אולם אבינו אב הרחמן מלמד זכות עלינו עדת עם קודש, במדת אמת שיש בנו בהכרה הזאת."

זאת ועוד אחרת, נראה שרבינו דיבר בקשו את מאמרו זה בשולחן הטהור בליל שבת קודש לקראת סיום הזמר 'כל מקדש שביעי' כדרכו בקודש שהפסיק באמצע הזמר, במאמרו הק' כשהוא מסיים את מאמרו בקישור הענין לשבת קודש, ולאחר מכן סיימו את הזמר, וכן הוא המאמר כאן. עיקר המאמר מדבר על שני ענינים, הראשון, איך ובמה להכין את עצמו כראוי וכנכון לעשיית המצוות, ולהמשיך על עצמו אור זיו שכינתו יתברך שמו. השני גודל חובת ההכרה שהאדם מצד עצמו אין לו כלום אצל בוראו, כי הכל הוא רק מאתו יתברך שמו, הן ברוחניות והן בגשמיות. וכדרכו בקודש מבאר על פי זה יסודות גדולים ועמוקים בעבודת השי"ת, ובעיקר בחלק איך להרגיש ולחוש את נועם זיו המצוות ואור קדושתם. ועיין בהערה

המאמר הגדול שלפנינו רב הכמות ורב האיכות, נכתב ברובו בכתב יד קדשו של רבינו זי"ע, ואחר כך אמרם גם בשולחן הטהור בתוספת דברים. ככל הנראה המאמר הק' נאמר בשבת פרשת שמיני תרנ"ד [השנה הראשונה לנשיאותו], באותה שנה היתה שנה מעוברת, ופרשת שמיני חל קודם הפסח. וכן נראה מהמשך המאמרים לאחר הפסח, שמתחיל בפרשת תזריע שהיה אז השבת הראשון לאחר הפסח (ע"ש אות ד).

אם כנים דברינו, הרי שמאמר זה מצטרף לשאר מאמרים קודם הפסח בשנה זו בהם האריך רבינו להוורות את דרכי ההכנה לקים כל המצוות בכלל, וההכנה דרבה לקראת חג הפסח, שהוא על ידי ההכרה שכל הכוחות שיש לאדם הן ברוחניות והן בגשמיות הוא הכל רק מאתו יתברך שמו, כי שכתב במאמרו לפסח (אות מז) בלשון קדשו:

כמה מעלות טובות למקום עלינו כו'. הדקדוקים ידועים (עי' קדושת לוי, מאור ושמש פסח ד"ה כמה מעלות). **ואולי כאשר דיברנו בפרשיות שלפני הפסח** (עי' פר' צו אות א, שבת הגדול אות ג, ומאמר זה שלפנינו מפרשת שמיני) "שעיקר

הצד השווה שבכל המאמרים הוא שיש בהם יסודות גדולים ואיתנים בעבודת השי"ת, הפך בהם והפך בהם דכולה בהם, ומהם לא תזוע. יהי רצון שנזכה ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה הזאת, אמן נצח סלה ועד.

האחרונה בסיום המאמר מה שהבאנו בזה מדברי בעל 'מאור עינים' זי"ע. במדור בינת המאמר הבאנו שני מאמרי רבינו הראשון בענין '**שבת געלע מצות'** והשני על **ראש חודש אייר הבעל"ט**, שם מבאר רבינו את תוכן ומהות העבודה לחודש אייר בכלל ולימי הספירה בפרט.

ישמח ישראל

באמונה שלימה, לעשות כל המצוות יען אשר צוה ה', וכמאמר **הרבי מלובלין** (זכרון דברים מאמר יב) למה תוקעין רחמנא אמר תקעו (ר"ה טז), היינו שזה הוא הכוונה הנבחרת בכל המצוות, שאנחנו עושים מצות ה' שציונו בזה אף אם לא נדע שום טעם, ולא נרגיש שום אור ונעימות, אף על פי כן נעשה מחמת צווי הבורא ית"ש, וממילא יהיה לכם תיקון על ידי האמונה השלימה על החטא, ותזכו אחר כך וירא אליכם כבוד ה', שתראו בראיה חושית יקרא דה', מלא כל הארץ כבודו.

והענין הוא, דכל איש ישראל צריך לידע בידיעה ברורה דלית אתר פנוי מניה (תיקו"צ צא), היינו דכל החושים וכל החיות הוא רק שפעו יתברך, והכל הוא מרוב חסדי ה', שברצונו להטיב כדרך הטוב להטיב, אבל אין לו לאדם כלום אצל בוראו (דבר"ב, א), וכל ההארות ברוחניות ובגשמיות הכל הוא מאתו יתברך ברוב רחמיו וחסדיו, ובדרך מתנה וחנינה נותן לנו בחן ובחסד וברחמים, [וכל תרעומות העני יוכל להיות על הבשר ודם, רק יען כי נצטוה מהשי"ת לחון על דל (עיין דברים טז, ז), והוא מונע חסדו ממנו, ואינו שומע למצות השי"ת ליתן צדקה, מה שלא

[א] זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא עליכם כבוד ה' (טו).

עיין באור החיים הקדוש שהביא הילקוט (שמיני תקכא) וזה לשונו: זה הדבר, אמר להם משה לישראל, אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, עיין שם.

אולי נוכל לפרש התורת כהנים הנ"ל, כי בפסוק שלפני זה כתיב (ט, ה): ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה', ובהדיבור כתיב כי היום ה' נראה אליכם, ואחר כך הקריבו כל העדה, היינו שנעשו מקורבים להקב"ה, ויעמדו לפני ה', היינו בדביקות נפלא ובכוונות עצומות, כטעם לפני ה' המדומז למדרגות גבוהות, אמר להם משה, הלא חטא העגל היה רק על ידי חסרון אמונה, שעל ידי שחסר להם מדרגת אור פני משה יום אחד וירדו ממדרגתם על ידי זה באו להחטא, וכמאמר **רבינו הקדוש מו"ה רבי יצחק מווארקא** זצלה"ה על ענין פרה אדומה [עיין לעיל פרשת פרה אות א באריכות], ולכן אל תעשו כזאת, לעלות ולהלך בגדולות ונפלאות, וממילא חס ושלוש אם יחסר לכם האור תוכלו לבא ח"ו לחסרונות, רק את הדבר אשר צוה ה' תעשו, היינו בסתם

בזה הדבר קדושה מאור ה', וכאשר נחסר מהם זמן מה המשפיע הקדוש משה רבינו ע"ה, הרבי האמיתי, המלמד תורה בקדושת השי"ת, נחשך להם מעט מאורם שהיה להם עד עתה, וכאשר דימו בנפשם כי הם היו המכניס את עצמם בהכנה דרבה לקבלת התורה ולכל שפע קודש שהיה להם עד עתה, וגם עתה נדמה להם כי המה מצדם מוכנים ועומדים לקבל הקדושה מתורת משה רבן, ולא תלו בעצמם שום חסרון מצד המקבל, וזה הוא עצת היצר הרע המסמא עיני אנשים מלראות שפלותם ורוממות השי"ת, ממילא תלו החסרון במשה רבינו ע"ה, ואמרו (שמות לב, א) כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו, היינו איזה חסרון ופגם נעשה בו, ובאמת היה להם לתלות החסרון בעצמם, כי גם עד עתה היה ההכנה שלהם רק על ידי קדושת משה רבינו ע"ה, וברוב חסדי השי"ת ורחמי המרובים האיר להם, ואם ח"ו לא ירצה להטיב כל כך, כלום יש לו לאדם אצל בוראו, ואיזה טענה יש לו עליו אם לא ירצה בחסדו הרב להטיב את אשר איננו מגיע לו כלל, אשר גם עד עתה חמלה גדולה ויתירה חמל עלינו, ועל ידי ההרהור שהרהרו אחר רבן באו להרהר ח"ו, כמאמר חז"ל (סנהדרין קי). כל המהרהר אחר רבו כאלו מהרהר אחר השכינה, ועשו מה שעשו.

ולכן עתה כאשר הגיע העת לתקן חטא הזה אמר להם משה רבינו ע"ה, כי בקרבכם כתיב ויעמדו לפני ה', היינו שהעמידו את עצמם לפני ה', היינו שהיה נגמר בדעתם שהכינו את עצמם כראוי וכנכון ונעשו כסא להשראת השכינה, אמר להם משה רבינו ע"ה זה הדבר וכו', אותו היצר הרע אשר היה לכם מאז, תעבירו מלבבכם, ורק את הדבר אשר

שייך תרעומות הזה על הבורא ב"ה [שנותן רק מטובו הגדול שדרך הטוב להיטיב].

והן אמת שכל איש ישראל נצרך להכין את עצמו בהכנה דרבה, ולטהר ולקדש את עצמו לכל מצוה ומצוה, למען יוכל לקבל אורו יתברך שהאיר לנו, וההכנה האמיתית הוא ההכנעה והביטול, וכמאמר כ"ק מן מביאלא זצללה"ה זי"ע שאפר כירה מוכן הוא (ביצה ב). ההכנה הוא להיות עפר ואפר, ופירוש לדבריו הוא, שזה הוא האות על ההכנה אם הכין את עצמו כהוגן, אם אחר כל ההכנה נעשה שפל בעיניו, בבחינת נפשי כעפר לכל תהיה (ברכות ז), זה הוא האות שמוכן ועומד, שזה הוא הגמור ותכלית ההכנה, [כי לאחר ההתבוננות ברוממות השי"ת יראה שפלות עצמו, וכמבואר ברמב"ם (יסודי התורה ב, ז) וזה לשונו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאו' תאוה גדולה לידע השם הגדול, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים מב, ג) צמאה נפשי לאלקים וגו', וכשמחשב בדברים אלו מיד הוא נרתע לאחוריו, ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפילה אפילה עומדת בדעת קלה ומעוטה לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (שם ח, ד) כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך וגו' מה אנוש כי תזכרנו, עד כאן לשון הרמב"ם, וממילא הוא בטל ומבוטל, ומתבייש בבושה רבה, איך עלה על דעתו שהוא מוכן ועומד, כי מי יערוך לו].

ואנשי דור המדבר, ובפרט לאחר קבלת התורה הקדושה, הופיע עליהם אור זיו קדושת השי"ת בכל עת באופן נפלא, ומשה רבינו ע"ה הוסיף להם

וזה שאמר הילקוט ותהי' כולכם בעצה אחת, פירוש אם אתם מכינים עצמכם כל אחד ואחד לפי בחינתו ומדרגתו, אי אפשר שתהיו באגודה אחת ובעצה אחת, כי אין הכנה של אחד דומה לחבירו, כי כל אחד ואחד לפי הדעת שחנן אותו ד' והדרגתו, כן הוא ערך הכנתו, ואין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד (סנהדרין פט.), אבל אם תשיגו האמת ותדעו באמת שכל הכנות שלכם אינו כלום לפי ערך גדלות הבורא ב"ה, רק ההכרח לקיים גזירת המלך וכהנ"ל, על ידי זה תוכלו להיות כולכם בעצה אחת, בהכנעה ובשפלות וביראה אחת, כולכם שוים לטובה, ואת הדבר אשר צוה ה' תעשו, היינו מצדו יתברך שמו, שברוב רחמיו וחסדיו מקרב אתכם לעבודתו. וזהו שאמר הילקוט תהא עבודתכם מיוחדת 'לפניו', היינו מצדו ית"ש, ועל ידי זה תתערו אתעירותא דלעילא ממקור הרחמים העליון, וזה וירא אליכם כבוד ה', שיתגלה כבוד קדושתו עליכם מצדו ית"ש, כי הוא המאיר לארץ.

ומוכן בזה דברי רש"י ז"ל על הפסוק (ט, ז) קרב אל המזבח, ופירש רש"י ז"ל בשם התורת כהנים (ספרא שמיני מכילתא דמילואים ח) שהיה אהרן בוש וירא לגשת, ואמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת, היינו אילו כל זה היה מצד פעולתך והכנתך, יש לך ליבוש בחושבך לפני מי אתה נכנס, אבל כאשר כל זה לא היה מצדך, רק מחמת צווי הבורא ב"ה, שבחר בך להיות שלוחא דרחמנא ושלוחא דידן (עי' יומא ט.), וכח כניסתך הוא רק בכח הצווי מהשי"ת, ובכח קדושת ישראל שאתה שלוחם, ולמה אתה בוש.

והנה הכנה הנחוצה לקדושת שבת קודש הוא גם כן הכנעה וביטול, כי כאשר נותן האדם אל לבו

צוה ה' תעשו, כמאמר **הרבי רבי בונם** זצללה"ה, שוכן עד מרום וקדוש שמו (תפילת נשמת), ואם כן איך נוכל לפתוח פה להללו ולשבחו, אלא וכתוב רננו צדיקים בה', היינו שכתבת בתורתך להודות לך, ואותו תעבדו (דברים יג, ה), ולעבדו בכל לבבכם (שם יא, יג), וכדרשת חז"ל (תענית ב.) זו תפילה, ולכן אנחנו מוכרחים להתפלל לקיים מצות המלך (עי' רמתיים צופים א"ר פרק ו אות לד).

[ולדרכנו יתפרש עוד ונוסף בדבריו הקדושים, לישירים נאווה תהלה (תהלים לג, א), 'ישרים' היינו בעלי תשובה, כמבואר בשל"ה **הקדוש** (מסכת ר"ה תורה אור אות ג), וכוננו דברי הירושלמי (מכות ב, ו, ובילקוט תהלים תשב) שאלו לחכמה וכו', ורק הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו למעלה משכל הנבראים גזר אומר שמועיל תשובה, ומקבל תשובתם ותפילתם, כי אין הקב"ה פוסל תפילת כל בריה, וזהו לישירים נאווה תהלה, וכאשר הארכנו לעיל (פ' בראשית אות א) לבאר דברי **השל"ה הקדוש** (שם) על הכתוב (הושע יד, י) 'ישרים דרכי ה', היינו שבחסדי השי"ת נבראו ב' ישרים, ישר קודם שחטא וישר לאחר שחטא ושב, וזהו ביאור הכתוב 'צדיקים ילכו בם' זה הוא ישר אחד, ולפושעים אשר יכשלו בם ח"ו אף על פי כן על ידי תשובה נעשה ישר, נמצא הבעל תשובה נצרך לשני ישרים, ישר אחד כתחילת הבריאה שנברא ישר, ולאחר כן אף שנעשה עקש ופתלתול נעשה על ידי התשובה ישר], וכן אמר להם משה רבינו ע"ה, 'אשר צוה ה' תעשו', כל המצוות רק מצד גזירת המלך, ואם כן תעשו, אז וירא אליכם כבוד ה', היינו שתדעו כי מצד הקב"ה בחסדו הגדול מראה לכם אורו הגדול, ובאורו נראה אור. (כתי"ק)

ביום שבת קודש, וירושה אין לה הפסק, וכל בן יורש את אביו, ואפילו ברא בישא יורש את אביו, וכמו שאמרו חז"ל (כתובות נג.) לא תיהוי בעיבורי אחסנתא, ובבחינת מתנה, כמאמרם ז"ל (שבת י:) מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני רוצה ליתנה לישראל, וזה הוא האתערותא דלתתא לזכות לאור נועם ומופלא מקדושת שבת קודש.

וזה הוא שאחז"ל (שבת קיח.) כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים, היינו כי כאשר קדושת השבת קודש הוא מצד השי"ת המשפיע בקדושתו דייקא, והוא אין סוף ואין חקר, וגם אין סוף ואין חקר להקדושה הבא מכחו, ממילא גם השכר והתשלומין על שמירת ש"ק הוא גם כן בלי מצר וגבול, וזהו נחלה בלי מצרים.

השי"ת יטע בליבנו נקודת אמת, ויזכינו להרגיש נועם קדושת שבת קודש באמת, ונדע שהכל הוא מתנה מאתו ית"ש, ובאורו נראה אור.

באמת ממעמקי לבבו, כאשר יגיע יום השישי לאחר חצות היום שמתנוצץ אור קדושת אמת, כמאמרם ז"ל (ירושלמי דמאי ד א) עם הארץ ירא לשקר אימת שבת עליו, ומתבונן בכל תהלוכותיו מששת ימי המעשה, ומתמרמר בלבו איך נרגיש עריבות נעימות קדושת שבת קודש, לאשר לא הכין את עצמו, מחסדי השי"ת זוכה באותו כח הכנעה ושבירת הלב להרגיש נעימות קדושת השבת קודש, וכמו שאמרנו כמה פעמים (פ' חיי שרה אות ז, חנוכה אות ה, בשלח אות ג, ועוד) על מאמרם ז"ל (שבת לד.) ערב שבת עם חשיכה, עם החשכות והכנעה שלפני שבת קודש זוכה להרגיש ולהנות עריבות קדושת השבת קודש, ואז יראה וידע כי קדושת שבת קודש קביעא וקיימא (פסחים קיז:) היינו קדושת המשפיע יתברך, ולא מצד הכנתו ופעולתו, רק בבחינת נחלה וירושה, בחינת ירית לה (זה"ק ח"ג רעז:), וכמו שאנו אומרים (בברכת יוצר לש"ק) המנחיל מנוחה לעמו ישראל 'בקדושתו'

הביאור

מבוא ותוכן המאמר: אף אם לא נדע ולא נרגיש את טעם המצוה ואור קדושתה נקימה באמונה רק מחמת שזוהו ציווי ה' ובוהו זוכים לראות ולהוש את אור ונעימות קדושת המצוה.

'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' / אמר להם משה לישראל, אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום / גודל המדרגה של 'ויעמדו לפני ה' בדבקות נפלא ובכוונות עצומות / לקיים המצוות רק באמונה פשוטה מחמת ציווי ה' וזה מביא להשראת השכינה, להרגיש בחוש את יקרת ה' אשר מלא כל הארץ כבודו / לית אתר פנוי מיניה, וכל החושים והחיות, הארות וההשגות, וכל ההרגשים ברוחניות ובגשמיות, הכל הוא רק מאתו יתברך בחסד וברחמים, ואין לו לאדם כלום אצל בוראו / צריך לטהר ולקדש את עצמו לכל מצוה, כדי שיזכה לקבל את אור קדושת המצוה, וההכנה הגדולה ביותר הוא ההכנעה והביטול / האות והסימן אם הכין עצמו לקיים המצוה כהוגן הוא כאשר לאחר קיום המצוה בא להכנעה והתבטלות / אנשי דור המדבר חשבו שהם מצד עצמם מוכנים ומזומנים, והרהרו אחרי משה רבינו ועשו מה שעשו / ביום שמיני למילואים הזהיר משה את ישראל שיתקנו את קלקול חטא העגל וידעו כי מצד עצמם אינם ראויים אלא הכל הוא רק מכוחו ורצונו יתברך בטובו ובחסדו הגדול / הקב"ה עשה את האדם ישר, וגם לאחר שחוטא ח"ו ומעקם את עצמו מדרך ה', על ידי התשובה עושהו הקב"ה ישר מחדש כבתחילה / כאשר מקיימים את מצוות ה' רק מחמת ציווי ה' זוכים לחוש את אור קדושתו ית' / כאשר מכוונים לקיים המצוה רק מצד גזירת המלך, על ידי זה יכולים להיות כולם בעצה ובכוונה אחת, בהכנעה ובשפלות וביראה אחת, כולם שוים לטובה / על ידי שמכירים שהכל הוא רק מכוחו ית' נתגלה כבוד מלכותו וזוכים להמשיך רחמים רבים ממקור הרחמים / כאשר נותן אל לבו באמת ממעמקי לבבו איך נרגיש עריבות נעימות קדושת שבת קודש, לאשר לא הכין את עצמו, מחסדי הש"ת זוכה באותו כח הכנעה ושביירת הלב להרגיש נעימות קדושת השבת קודש

ה' (טו). והטעם שאמר להם כן¹, משום שלא שרתה השכינה במשכן כל שבעת ימי המילואים ששימש משה בכהונה, והיו ישראל נכלמים..., אמר להם משה, כאשר תעשו את מה שצוה ה' שיעבוד אהרן לפניו ויקריב את הקרבנות, אז ירא אליכם כבוד ה', ותשרה השכינה בכם, ותדעו כי בו בחר ה', והוא חשוב יותר ממני².

הביאום. ולכן פירש רש"י שהיו ישראל נכלמים על שלא שרתה השכינה בכל שבעת ימי המילואים, ואומרים למשה, לחינם טרחנו בכל הטיחה הזאת. והשיב להם משה שהקב"ה רוצה להראות להם שרוצה בקרבתו של אהרן שהוא ישמש בכהונה גדולה לפי שהוא חשוב יותר ממני.
ג. רש"י פסוק כג. אך עיין עוד באבן עזרא וברמב"ן, ובתוס'

זה הדבר אשר צוה ה' תעשו – אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם

ביום השמיני למילואים קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל³ לצוותם על קרבנות היום, וקודם שציווה להם את מעשה הקרבנות אמר להם משה:
זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא עליכם כבוד

א. להודיעם שעל פי הדיבור נכנס אהרן לשמש מהיום בכהונה גדולה, כדי שלא יאמרו שנכנס מאליו (רש"י ט, א עפ"י מדרש תנחומא י, וע' ע' ברמב"ן וחזקוני).

ב. עיקר הקושיא היא מהו 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו', למה הקדים לומר 'זה הדבר', וגם איזה דבר שציוה ה' לעשות אמר להם כאן, ואם מדבר על הבאת קרבנות היום הרי כבר

אולי נוכל לפרש כוונת דברי התורה כהנים
 שהובא בילקוט הנ"ל ולפרש באופן אחר כוונת
 הכתוב 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו', **כי בפסוק**
שלפני זה כתיב (ט, ה): שאהרן ובני ישראל לקחו
 הקרבנות אשר צוה ה' להביא לפני אהל מועד **ויקרבו**
כל העדה ויעמדו לפני ה', ובהדיבור שצוה להם
 משה להביא את קרבנות היום **כתיב** (ט, ד): שביאו
 את כל קבנות היום **כי היום ה' נראה אליכם'**,
ואח"כ נאמר הפסוק הנ"ל (ט, ה) **[הקריבו]** 'ויקרבו'
כל העדה, היינו שנעשו מקורבים להקב"ה, בלי
 שום מסך המבדיל, **'ויעמדו לפני ה'**, ולא נאמר לפני
 אהל מועד אלא לפני ה', **היינו** שזכו לעמוד לפני
 הקב"ה **בדביקות נפלא ובכוונות עצומות**, במדרגת
 כהן גדול ביום הכיפורים^א, **כטעם** מה שנאמר ביום
 הכיפורים (ויקרא טז, ל): כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר
 אתכם מכל חטאתיכם **לפני ה'** טטהרו. **המרומוז**

עיין באור החיים הקדוש שהקשה על פירושו
 של רש"י ש'זה הדבר' היינו הקרבת אהרן לעבודה,
 שאין זה פשוט מאמר הכתוב שאמר 'תעשו' ולא
 פירש מה הם צריכים לעשות. לכן הביא שם את
 דברי **הילקוט** (שמיני תקכ"א)^ב **וזה לשונו: 'זה הדבר',**
אמר להם משה לישראל, אותו יצר הרע תעבירו
מלבבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת
לשרת לפני המקום, ואם עשיתם זה [למול את
 ערלת הלב מהיצה"ר] אז וירא אליכם כבוד ה', **עיין**
שם^ג, ויש להבין מהו 'אותו יצה"ר', ומה הכוונה
 'ביראה אחת ועצה אחת'. וגם למה הזהיר משה
 רבינו על כך דוקא עתה בשמיני למילואים בשעה
 שהתקרבו כולם ועמדו בפתח אוהל מועד.

ויעמדו לפני ה' – במדרגות גבוהות, בדביקות נפלא
ובכוונות עצומות

הערות וציגונים

ומביאו תוס' מנחות ק"ט ע"ב) שנא' (ויקרא ט"ז, י"ז) וכל אדם לא
 יה' באוהל מועד אפילו מלאך שנא' בו (יחזקאל א', י) ודמות
 פניהם פני אדם, ופי' דברי הירושלמי הוא שלא יהיה בהכהן
 בשעת עבודתו בקדוש הקדשים שום אנושיות, ואפי' כסגנון
 מלאך ג"כ לא יהי', רק בטל ומבוטל כאין ממש ובהתפשטות
 הגשמיות ממש, כ"כ יהי' צריך הכהן להיות בקדושה ומס"ג,
 ...וכמו כן הגיד יצחק בעצמו ואברככה "לפני ה'", היינו
 במדרגת כה"ג ביה"כ שנ' בו לפני ה' טטהרו, והשם הי'
 יוצא מעצמו, כמבואר בכתבי האר"י ובזהו"ק (ח"ג ס"ז, ע"ש),
 בקדושה ובטהרה, ולפני מותי, כי איני יודע אם אוכל אחר
 הברכות האלו עוד להחזיר נשמותי לגופי לעוה"ז. וכאשר
 נאמר ושמעתי מפי כ"ק אאמור"ר צללה"ה ז"ע על היהודי
 הק' 'צללה"ה שבכל יום ויום קודם התפלה נפיר בשלום
 מכל אוהביו [בל"א ער האט זיך גיזעגנט].

ועיין עוד מה שכתב כאן בפרשתנו באוה"ח הק': דדקת הכתוב
 לומר 'לפני ה'', ירצה לומר שהכינו עצמם בערך השלמות
 והמושכל, והערכת עמידתם שהוא לפני ה', ובחינה הזו היא
 השגת תכלית השלמות.

השלם אות א' ובספורנו.

ד. והוא מתורת כהנים ספרא שמיני מכילתא דמילואים ו.
 ה. האור החיים הק' מבאר את כוונת הכתוב 'זה הדבר'
 אשר צוה ה' **תעשו'** דהיינו ערלת לבם, שהוא דבר המבדיל
 בין ישראל לאביהם שבשמים, וגם מרחיק אימתו מלבם,
 וצוה ה' למול ערלת לבבם ובזה יראה להם כבוד ה'. ועל זה
 מביא ראה מדרבי הילקוט שכתב: 'זה הדבר', אמר להם
 משה לישראל, אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, ותהיו כולכם
 ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום וכו', ותהיה
 עבודתכם מיוחדת לפני, דכתיב 'מלתם את ערלת לבבכם'
 ואם עשיתם זה, וירא אליכם כבוד ה' ע"כ. הרי מפורש להדיא
 שהכוונה של 'תעשו' הוא על מילת הלב.

ו. ופרש"י: כי לכך נצטווים על כל הקרבנות, לפי שהיום
 נראה ה' אליכם להשרות שכניתו במעשה ידכם, לכך קרבנות
 הללו באין חובה ליום זה.

ז. בפרשת תולדות אות יא מביא רבינו בתוך דבריו קצת
 תוספת ביאור על ענין 'לפני ה' המורה על הכנה והתבטלות
 בתכלית הביטול, וז"ל: מבואר בירושלמי (יומא פ"ה ה"ב, ע"ש,

למדרגות גבוהות למעלה מהשגת הדעת והשכל האנושי^ח. והיו סבורים בדעתם שלפי השגתם והכנתם הם ראויים כבר שתשרה השכינה עליהם^ט.

הכוונה הנבחרת בקיום כל המצוות לקיימם באמונה רק מחמת שזהו ציווי ה'

אמר להם משה, הלא כל מה שגרם לכם שנשלתם בחטא העגל היה רק על ידי שהיה לכם חסרון אמונה, שעל ידי שנשתתה משה כמה שעות והיה חסר להם מדרגת אור פני משה יום אחד לא היו יכולים להחזיק את עצמם, וירדו ממדרגתם, על ידי זה באו להחטא, וכמאמר רבינו הקדוש מו"ה רבי יצחק מווארקא זצללה"ה על ענין פרה אדומה [עיין לעיל פרשת פרה (אות א) באריכות], ולכן אל תעשו עוד פעם כזאת, לעלות ולהלך בגדולות ונפלאות, וממילא חס ושלוש אם יחסר לכם האור תוכלו לבא ח"ו לחסרונות כמו שעשיתם בחטא העגל, רק את הדבר אשר צוה ה' תעשו,

היינו לעמוד בכל עת **בסתם - באמונה שלימה,** להניח את כל המדרגות וההשגות **ולעשות את כל המצוות** אך ורק **יען אשר צוה ה' -** לעשות את רצון ה', **וכמאמר הרבי מלובלין**^א על שאלת הגמרא **למה תוקעין** בשופר בראש השנה, ומיד הקשו שם, מה השאלה למה תוקעים? הרי **רחמנא אמר תקעו** (ר"ה טז)^ב, והרמז בזה **היינו שזה הוא הכוונה הנבחרת בכל המצוות, שאנחנו עושים מצות ה'** לא מחמת השגות ומדרגות, אלא רק משום שכך **ציונו בזה, ולכן אף אם לא נדע שום טעם** בקיום המצוה, וגם אם **לא נרגיש שום אור ונעימות** מאור קדושת המצוה, **אף על פי כן נעשה רק מחמת צווי הבורא ית"ש,** ואמר להם משה רבינו, דכיון שהפגם בא מחמת חסרון אמונה פשוטה, **ממילא יהיה לכם תיקון על ידי האמונה השלימה על החטא, ועל ידי זה תזכו אחר כך 'וירא אליכם כבוד ה', שתראו בראיה חושית יקרא דה', מלא כל הארץ כבודו**^ג, כפי שיבואר מיד בסמוך.

הערות וציגים

ח. עיין מה שהביא רבינו בפרשת תולדות אות יא בשם הזה"ק בפרשת אחרי (דף טז). ובכתבי האריז"ל (פע"ח שער יוה"כ פ"ב) וע"ע באוה"ח הק' כאן בפסוק (ד"ה זה הדבר) והובאו דבריהם לעיל בהערה ד-ז.

ט. על פי דברי רבינו בארוכה להלן במאמרו.

י. שכתב שם שיעקר חטא העגל נצמח מחסרון אמונה, שהדור דעה דימו בנפשם שהכינו את עצמם בהכנה דרבה ובערך השלמות להיות כסא להשראת השכינה, כמו שהנביא היה מכין את עצמו לקבל הנבואה, וכאשר נחסר להם זמן מה הרבי האמיתי מרבע"ה, שלמד תורה בקדושת השי"ת, לא תלו החסרון בעצמם רק במשה רבינו ע"ה, ואמרו (שמות לב, א) כי זה משה האיש לא ידענו מה ה' לו, והיו מהרהרים אחרי רבם, עד שהיו באים על ידי זה לחטא העגל, וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין ק): כל המהרהר אחרי רבו וכו', ובפרט אחרי רבן של כל ישראל מרבע"ה, ועתה כשנדמה להם גם

כן שהם בבחינת לפני ה'.

יא. בספר זכרון דברים מאמר יב.

יב. בגמרא שם איתא: אמר רב יצחק, למה תוקעין, והקשו, למה תוקעין? רחמנא אמר תקעו [כפי שלומדים זאת בהמשך הגמ' מהכתובים]? אלא למה מריעין. וגם את זה דוחה הגמ' כי רחמנא אמר, אלא למה מריעין כשהן יושבין וחוזרין ומריעין כשהן עומדים, אלא כדי לערבב את השטן. ועל פי הכלל בחסידות שאף הוה אמינא בגמרא הוא גמרא, וצריך להתבונן מה ללמוד מזה, לכן מפרש הרבי מלובלין זי"ע שהוה אמינא בא ללמדנו שצריך לקיים את המצוות לא מתוך מדרגות והשגות אלא רק כי 'רחמנא אמר', כדי לקיים את רצון ה' בלבד.

יג. בפרשת פרה אות א מביא רבינו דבר נפלא בשם זקינו הרבי ר' שרגא פייבל מגריצא זי"ע, וזל"ק: ...וענין זה פירש עט"ר א"ז ה"ה צ' זצללה"ה הפסוק (תהלים קיט, טו) 'טוב טעם

אין לו לאדם כלום אצל בוראו והכל ממנו במתנת חנם בטובו ובחסדו, ואי אפשר לבוא בתערומות בלל

והענין מה שהיה צריך משה להזהיר את ישראל לעשות רק מחמת שכך צוה ה' ולא מחמת מדרגות והשגות הוא, **דכל איש ישראל צריך לידע בידעה ברורה דלית אתר פנוי מיניה** (תיקו"ז צא:), והפירוש הפשוט בזה הוא, שאין מקום אחד שהוא פנוי מהשי"ת כי מלא כל הארץ כבודו, ועומק המכון בזה היינו, **דכל החושים וכל החיות** שיש באדם, **הכל הוא רק מכה שפענו יתברך** שהקב"ה משפיע

לאדם בכל רגע ורגע, והשפעתו של הקב"ה אינו כי כך צריך וחייב להיות, אלא **הכל הוא רק מרוב חסדי ה'**, כיון **שברצונו להטיב** עם כל בריותיו, **כדרך הטוב להטיב**, אבל אין לו לאדם מצד עצמו **כלום אצל בוראו**, ונותן לאדם את הכל רק בדרך מתנה וחנינה, וממילא גם **כל ההארות והשגות**, וכל ההרגשים שיש לאדם **ברוחניות ובגשמיות**, **הכל הוא אך ורק מאתו יתברך** שמשפיע זאת לאדם **ברוב רחמיו וחסדיו**, ורק **בדרך מתנה וחנינה נותן לנו בחן ובחסד וברחמים**, ולא מחמת שום חוב שיש לו על האדם, [ואפילו לעני שאין לו כלום רח"ל, הרי באמת הקב"ה הכין גם לו את מזונו

הערות וצינים

אמר רבי יוחנן, עשרה לשונות נקראת תפילה וכו', ומכולל לא נתפלל משה אלא בלשון תחנונים [שנאמר ואתחנן], אמר ר' יוחנן, **מכאן אתה לומד שאין לבריה כלום אצל בוראו**, שהרי משה רבן של כל הנביאים לא בא אלא בלשון תחנונים... מנין ממה שקרינו בענין 'ואתחנן אל ה''. ופירש שם בעץ יוסף, שאין לבריה כלום אצל בוראו בדרך חוב, אלא דרך חסד ורחמים הקב"ה עושה לו.

והענין בזה מבואר שם בענין יוסף בשם החובות הלבבות בשער הבטחון, שאפילו אם היה מעשה האדם כחול במספר, לא יהיה שקול בטובה אחת מן הטובות הבוראית' עליו בעולם הזה, ואם ידקדק הבורא אם האדם בתביעת הודעת הטובה, יהיה כל מעשהו נכחד ונשקע בקטנה שבטובת הבורא עליו... ע"ש עוד את כל דבריו הנוראים בזה. וע"ע בביאור הסמוך.

יז. כנראה שכונת רבינו להדגיש את מה שכתב העץ יוסף בביאורו לברכת המזון: הן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים, שבהשפעת הקב"ה לאדם יש חידוש בתוך חידוש, הראשון שאף על פי שאין לאדם כלום אצל בוראו, ולא רק שאין לו כלום, אלא אפילו שאינו מכיר בטובתו, ואפילו אם חטא כנגדו רח"ל, עכ"ז הקב"ה משפיע עליו את שפעו ברוחניות ובגשמיות בכל רגע ורגע. והשני, שאין הקב"ה מתנהג כמדת בורא, שאם צריך ליתן בעל כרחו דבר מה לחברו, הוא נותן לו את זה בפנים זועפות, אלא אף שהוא נותן לו את השפעתו רק מצד החסד והרחמים, הוא משפיע לו זאת בחן ובחסד.

ודעת למדני כי במצותין האמנותי, היינו מי שחפץ לעשות רק המצוה שיודע טעמה ומבין בהשכל, אבל אם אינו מבין אינו חפץ לעשות המצוה באמונה לבד, מסתירין מן השמים הטעם וכוננת המצוה, יען כי לא באלה חפץ ד', רק לעשות המצוה באמונה שלימה [אף שלא נדע, לזאת ביקש דהע"ה הודיעני ד' טעם ועריבת המצוה, כי אף אם לא אדע טעמה אעשה אותה באמונה שלימה] לזאת אל תסתור ממני טעמה ולמדני. ובזה פירש כ"ק אאמו"ר זצלה"ה ז"ע דברי המדרש (במד"י ט, ד) לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה, היינו דמרג"ה לא חטא בחטא העגל ולא נצרך להתיקון הזה, ולכן גילה לו הקב"ה הטעם ממצוה זאת, אבל לאחרים שפגמו באמונה בחטא הנ"ל, להם מוכרח הדבר להיות חוקה בלי טעם, למען יכופר להם חטאם ע"ז אמונת המצוה הזאת.

יד. האריז"ל כותב בספרו הק' עץ חיים: כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את הנבראים ולהאציל הנאצלים כדי שיקרא רחום וחנון, שאם אין מי שיקבל רחמיו וחסדיו האין יקרא רחום וחנון. הרי שכל הבריאה הוא רק לתכלית השפעת רחמיו וחסדיו, וכיון שהקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, וכל רגע ורגע הוא משפיע חיות חדש בכל הבריאה, א"כ לא רק תחילת הבריאה היתה לתכלית זו, אלא גם השפעת חיותו ושפעו בכל רגע הוא רק מצד טובו וחסדו בלבד, ולא מצד חוב שיש לו לשום נברא בעולם.

טו. דב"ר ב, א. ראה עוד להלן בהערות טו-טז.

טז. דברי רבינו הם מדברי המדרש רבה בריש פרשת ואתחנן:

ופרנסתו וכל הצטרותו"י, וכל תרעומות העני
על דוחקו ושפל מצבו **יוכל להיות על הבשר ודם**
שיש לו אפשרות לתת לו צדקה ואינו נותן, כי אף
אם אינו מחויב לפרנסו, **רק יען כי נצטוו מהשי"ת**
לחון על דל, והוא מונע חסדו ממנו, ואינו שומע

הערות וצינונים

למצות השי"ת ליתן צדקה"ט, לכן יכול לבוא בטענה
[להבין ענין הטענה עיין בהערה אות כ"ב], **מה**
שלא שייך תרעומות הזה על הבורא ב"ה [להבנת
עומק הדברים עיין בהערה כא"ב] **שהרי הוא נותן**

מקומות מהתורה ומדברי הראשונים על זה. וכאן נביא בדרך
המוסר מספרי החסידות בזה, והוא מה שכתב הרה"ק האוהב
ישראל מאפסא ז"ע בפרשת ראה על הכתוב (דברים טו, י):
'נתון נתן לו ולא ידע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך
ה' א בכל מעשיך ובכל משלך ידך'.

יש לומר על פי מה שכתב האור החיים הקדוש ז"ל על פסוק
(שמות כב, כד): אם כסף תלוה את העני עמך. דלכאורה ישאל
השואל בראותו כי ירבה כבוד האדם בזהב לרוב ללא צורך
בו, ולמה לא הספיק ה' לאדם רק מה שצריך, והן אמת כי
מה שיחסר לאדם מכדי צרכו יש טעם בדבר, לייסרו על
עונו, משא"כ אוצרות הון למה לאיש שאין לו צורך בהם.
לזה הודיע הכתוב כי הסיבה לזה הוא מחמת אותם האנשים
שאינן ראויים לקבל חוקם הנצרך להם לצד מעשיהם, **כי**
השי"ת נותן בחסדו שפע הצורך בריוח לכל אחד ואחד די

מחסורו אשר יחסר לו, אבל אם יחטא האדם ואינו ראוי
לקבל פרנסתו בכבוד מידו ית' חלקו המגיע לו, אז לא יטלנו
הקב"ה אלא הוא מפקידו ביד אדם אחר, והוא יצטרך לקבל
את חלקו מאותו אדם, והקב"ה עושה כן עבור שתי מדות
טובות, האחת כדי להשתלם האדם פעלו הרע. השנית כדי
שיזכה הנותן באמצעות נתינת הצדקה וחסד לרעהו, וזהו
פירוש הכתוב, 'אם כסף תלוה את עמי', אם ראית שיש לך
כסף יותר על מה שאתה צריך לעצמך ואתה מלווה לעמי, תדע
שאינן זה חלק המגיע לך, אלא חלק האחרים שהוא 'העני'
עמך' ובוזה לא יתנשא ולא יתגדל על העני, עכ"ד האוה"ח הק'.

וזהו פירוש הכתוב 'נתון נתן לו' ודרשו חז"ל אפילו מאה
פעמים, כי מה שיש לך יותר מכפי צורך בודאי אין זה שלך,
ולכן אתה מחויב ליתן אפילו מאה פעמים, 'ולא ידע לבך
בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' א' כלומר, עבור זה
ברכך ה' ית' בעושר יותר ממה שאתה צריך, כדי שתוכל
להחזיר לעני את פקדונו בשעה שהוא צריך לו עכ"ד הק'.

ומעתה מובן כמין חומר מה שכתב רבינו שיש לעני טענה,
שהרי בעצם לא חסר לו כלום כיון שהקב"ה הכין לו כל מחסורו
אשר יחסר לו, אלא שהפקידו ביד אחר כנ"ל, וכיון שאין

יח. כאמור בהלל הגדול (תהלים קלו, כה): 'נותן לחם לכל בשר'
כי לעולם חסדו', שהשפעת הקב"ה אינו מפסקת אלא היא
נשפעת לעולם. וזהו שאנו אומרים בברכת המזון: כי הוא א-ל
זן ומפרנס לכל ומטיב לכל ומכין מזון לכל ברייתו אשר ברא,
ואסמכוהו אקרא (תהלים קמה, טז): 'פותח את ידך ומשביע
לכל חי רצון'.

יט. כאמור בענין מצות הצדקה (דברים טו, ז-יב) שלא להימנע
מלהחיות העני וליתן לו כל מה שהוא צריך, ושלא להימנע
מפני הלשש שהשמיטה תשמיט את החוב, 'פן יקרא עליך
אל ה' [על שאינך מסייע לו, ואף אם לא יקבל עליך] והיה
בך חטא'. ודברי רבינו כאן ארוכים מאריך מדה ואכמ"ל, ועיין
בספר המצוות להרמב"ם (ל"ח רלא-רלב, עשה קצה, קצו) חינוך
(תענה-תפ), מנחת חינוך (תפ אות א) מורה נבוכים (ח"ג פ"ה),
וע"ע בשני ביאורים הסמוכים.

כ. כאמור במצות הצדקה (דברים טו, ט): השמר לך פן יהיה
דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמיטה
ורעה עינך באחייך האביון ולא נתת לו וקרא עליך אל ה' והיה
בך חטא. ועיין שם בפירושו רש"י על זה שגם אם העני לא
יקרא עליך יהיה בך חטא, ולמה נאמר 'וקרא עליך' כי ממחר
הקב"ה להיפרע על ידי הקורא יותר ממי שאינו קורא. וכתב
בספר באר בשדה, שאין הכוונה שיתלונן העני על המתעלם
מליתן לו צדקה וימסור דינו לשמים ח"ו שהוא דבר שאסור
לעשותו, כמו שאמרו בגמרא (ב"ק צג). אוי לו לצוּעק יותר מזה
שצוּעקים עליו [שהוא נענש תחילה], אלא הכוונה 'וקרא
עליך' שיקרא אל ה' ויתרעם על דלותו ומר גורלו. ובדאי שגם
לזה נתכוון כאן רבינו, שאם יש מציאות של טענה על שפל
מצבו, אין הטענה יכולה להיות על הקב"ה, שהרי הוא הכין
לו את כל מחסורו אשר יחסר לו, אלא הטענה יכולה להיות
[ואין חיוּב לבוא בטענה] על מה שבעלי היכולת מונעים ממנו
את מזונו והצטרותו, ועיין עוד היטב להלן בביאור הסמוך.

כא. דברי רבינו נכתבו כאן בקצירת האומר, וצריכים ביאור
רב להבין על מה ולמה, ועל מי, יכול לבוא העני בטענה על
מחסורו אשר יחסר לו, ועיין בהערות וצינונים אות י מראה

רק מטובו הגדול שדרך הטוב להיטיב, ומה גם שהקב"ה נותן לו תמיד את כל מה שהוא צריך^{כב}.

כל אחד צריך להכין עצמו בהכנה דרבה לקבל אורו יתברך, וההכנה הגדולה היא הכנעה והתבטלות

והן אמת שלא רק בעלי מדרגות והשגות, אלא גם **כל איש ישראל** הפשוט שאין לו מדרגות **נצרך להכין את עצמו בהכנה דרבה, ולטהר ולקדש את עצמו לכל מצוה ומצוה, למען יוכל לקבל אורו יתברך שהאיר לנו^{כג}, וההכנה האמיתית** של כל אחד מישראל מן הגדול שבגדולים ועד לקטן שבקטנים^{כד}, **הוא ההכנעה לפני השי"ת והביטול** אליו בתכלית הביטול, **וכמאמר כ"ק מרן מביאלא זצללה"ה זי"ע** על דברי המשנה (ביצה ב.) שמוותר לכסות ביום טוב דם חיה ועוף באפר מן הכירה

שמבשל עליה ואינו מוקצה, כיון שאפר כירה מוכן הוא, כיון שדעתנו עליו מתחילה להשתמש בו בכל צרכיו. ועל דרך הרמז הפירוש בזה הוא שההכנה האמיתית **הוא להיות עפר ואפר**. וצריך ביאור שהרי 'מוכן הוא' פירושו שהוא כבר מוכן ועומד, ולדברי הרבי מביאלא היה צריך לומר 'הכנה הוא' שההכנה האמיתית היא על ידי הכנעה.

אם אחר כל ההכנה נעשה שפל בעיניו זהו אות וסימן שהכין את עצמו לקיים המצוה כהוגן

לא הפירוש לדבריו הוא, שזה הוא האות על ההכנה לדעת אם הכין את עצמו כהוגן, אם אחר כל ההכנה נעשה שפל בעיניו, ויודע שגם ההכנה שעשה אינו כלום^{כה} בבחינת נפשי כעפר לכל תהיה (ברכות ז.)^{כו}, זה הוא האות שמוכן ועומד,

הערות וציטטים

לו להיות נעלב וענוותן, שלא לקבל את המקללים אותו, ולפי זה מובן מה שהביא רבינו כאן את הבקשה הזאת, להראות שאך לאחר כל ההכנות והתפילה מבקשים שנהיה בבחינת עפר ואפר. אך התוספות שם כתבו לבאר, מה עפר אינו מקבל כליה לעולם כן יהי רצון שזרעי לא יכלה לעולם כמו שהוא אומר והיה זרעך כעפר הארץ. וא"כ צריך ביאור מה ענין זה לכאן. אלא שבספר אמרי נועם כתב לפרש בכוונת התוספות, שמבקשים שנהיה בעיני עצמנו כעפר, ועל ידי כך יהיה לנו קיום, כמו העפר שאין שולט בו כליה, ולפי"ז יובן מאד כוונת רבינו בזה, שהרי מבואר בדבריו (עיין בביאור לעיל אות יב ובביאור הסמוך להלן אות יד) שרק כאשר מכין את עצמו בהכנעה יהיה קיום למעשיו כמו עפר שאין בו כליה ודו"ק.

כז. בפרשת אמור אות ד מזהיר רבינו על ענין זה ביותר, וזלה"ק: וכאשר האדם מישראל זוכה לקדש ולטהר א"ע בהזדככות נפלא כזה, אז צריך שמירה וסייעתא דשמיא שלא יתגאה ח"ו, ויאמר בלבו ח"ו כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וכמו כן בגשמיות כאשר ידומד' איש ויעשירו בהפלה יתירה, צריך שמירה יתירה לבל תזוז דעתו עליו, ומד' יסיר לבו ויאמר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, ואם ח"ו

מחזירים לו את פקדונו הוא בא בטענה להקב"ה ולא על העשיר כנ"ל בהערה אות יט.

כב. כנ"ל באות ט, וכמבואר בהערות לעיל אות כ-כב.

כג. במאמריו לחנוכה אות לב כותב רבינו שמי שמכין את עצמו בהכנה דרבה ובטהרת הקודש לעשות את המצוה כראוי וכיאות ובשלמות הגמור, **נשאר בו התלהבות המצוה לעד ולא נכבה** וכמו שנאמר (משלי לא, יח) 'טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה' מי שטועם ערבות נעימות ומתיקות אור המצוה על ידי הכנה דרבה שמכין את עצמו למצוה, זוכה שגם בזמן הקטנות והחשכות, אשר לא יזרח אז אור הקדושה בתוקפה, גם אז לא יכבה אור הקדושה ממנו. וע"ע שם בהמשך דבריו בענין ההכנה למצוה בעת הזאת בתוקף החשכות, אך עיין גם במאמריו לשבועות אות טז וצ"ב ואכמ"ל.

כד. על פי דברי רבינו במאמריו לפרשת קדושים אות ד ועוד מקומות.

כה. לשון רבינו במאמריו שבועות אות ד ובפרשת נצבים אות א. ועיין בפ' אמור אות ד והובא להלן בהערה אות כח.

כו. הפירוש הפשוט בבקשה זו היא שביקש שהקב"ה יסייע

שזה הוא הגמר ותכלית ההכנה^{כז}, [כי לאחר ההתבוננות ברוממות השי"ת יראה שפלות עצמו, וכמבואר ברמב"ם (יסודי התורה ב, ב"ח) וזה לשונו, ואיך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ^{כט}, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים מב, ג) צמאה נפשי לאלקים וגו', וכשמחשב בדברים אלו מיד הוא נרתע לאחוריו, ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפילה

אפילה עומדת בדעת קלה ומעוטה לפני תמים דעות^ל, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (שם ח, ד) כי אראה שמייך מעשה אצבעותיך וגו' מה אנוש כי תזכרנו^{לא}, עד כאן לשון הרמב"ם^{לב}, וממילא מתוך התבוננות ברוממות השי"ת הוא בטל ומבוטל בעיני עצמו, ואף מתבייש בבושה רבה, איך שלפני שהתבונן ברוממות השי"ת עלה על דעתו שהוא מוכן ועומד, ולאחר שהתבונן הוא יודע שאין שום כח ביד האדם להכין את עצמו לעמוד לפני השי"ת, כי מי יערוך לו, וכולו קמיה כלא חשיבי, והכל בטל ומבוטל אלי^{לד}. וזהו מה שאמר הרבי מביאלא שאפר

הערות וציגים

יעלה על לבו כן, אז נעשה מובדל ומרוחק מד', ומפסיק כח המקור מלהשפיע להצינורות, וממילא לא יאריך ימים על רום מדרגתו, הן בגשמיות, והן ברוחניות, כי יפול הנופל רח"ל, יען שנפסק יניקתו ממקור החיים, רק העיקר הוא שישפיל א"ע אז בתכלית השפלות, וידע כי הכל הוא בכח ובעזר ד', אז יזכה להיות דבוק אל המקור, ויהי כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, כי ממקור מים חיים יבואו...

כח. ועיין עוד שם מש"כ בפ"ד ה"ב: בזמן שאדם מתבונן בדברים אלו... ירא ויפחד משפלותו ודלותו וקלותו... וימצא עצמו שהוא ככל מלא בושה וכלימה ריק וחסר.

כט. לכאורה מדברי הספרי בפרשת ואתחנן (פיסקא ג) משמע שהדרך להגיע לזה הוא על ידי התבוננות בתורה ובמצוות ולא במעשיו וברואיו הנפלאים, והרא"ם כתב (דברים ו, לתרי: שכונת הספרי שעל ידי שיתבונן בתורה ובמצוות יטה האדם לחקור על מי שצוה על המצוות, ומתוך כך ישים אל לבו להתבונן במעשיו וברואיו הנפלאים, ויש להביא ראיה לדבריו מדברי הרמב"ם עצמו ממה שכתב בספר המצוות (עשה ג) שיתבונן במצוותיו ופעולותיו.

על פי הדברים האלו אפשר להבין גם למה כלל דוד המלך בתהלים (ט) את פלאי הבריאה והתורה בחדא מחתא, להורות בזה כי הא בלא הא אי אפשר, וראה בביאור הסמק מה שאמר בעל התניא על עצמו ברוב ענותנותו.

ל. מכאן למד רבינו שאם אינו מגיע להכרה שהוא בריה קטנה שפילה ואפילה הרי זה סימן שלא עשה עשה הכנה ראויה ואמיתית, כי אם עשה הכנה ראויה היה מיד מגיע

לזה ונרתע לאחוריו. לא. רבינו מביא במאמרו ליום הכיפורים (אות ב) את מה שסיפר הרה"צ רבי יעקב ישראל מטשערוקאס ז"ל שעמד מאחורי כסאו של הרה"ק מו"ה רבי שניאור זלמן מלאדי זצ"ל בערב יום כיפור, ושמע שאמר על הרה"ק רבי זושא ז"ע, כאשר הגביה עיניו לשמים ביום הכיפורים אחזו שלשול חזק עם דם רח"ל מחמת גודל היראה, ואמר על עצמו איך שהוא לומד ומתפלל ואיננו מתפעל מאומה, והתחיל לגנות את עצמו איך שהוא רחוק מיראת ה', עד אשר נתעלף ונפל מכסאו, וכזה נקרא התבטלות במציאות.

לב. ענין זה מובא בעוד כמה ראשונים, וכבר קדמו להם תרגום אונקלוס ותרגום ירושלמי בפרשת כי תשא על הכתוב (שמות לג, ג) 'הודיעני נא את דרך ואדעך' ע"ש ברמב"ן פסוק יד שהאר"י בזה, אלא שהרמב"ם כתב יותר מפורש ומפורט כל זה. ועיין באור החיים הקדוש בפרשת כי תבוא על הכתוב (דברים כח, מז) 'תחת אשר לא עבדת את ה' א"ב בשמחה ובטוב לבב' שזה בא לו מחוסר ההתבוננות שכתב הרמב"ם.

לג. ענין זה נתבאר בארוכה בספר התניא (פרקים כ-כה, וע"ע בתורה אור פרשת ויקהל דף פז) ענין מהות אחדותו של הקב"ה הנקרא 'יחיד ומיוחד' וכל מאמינים שהוא לבדו הוא, וזהו ההקדמה למצות 'ואהבת' על ידי התבוננות הנ"ל (פרק כ), ובאמת היו ראויים כל הנבראים להיות בטלים לגמרי ממצייאותם לאור השי"ת המחיה אותם בכל רגע, אלא שהקב"ה צמצם את אורו בתוך הנבראים שיהיו יכולים להכילו בלי להתבטל ממצייאותם (פרק כא). וגם הקליפות יונקות חיותן מאור א"ס

ע"ה, הרבי האמיתי, המלמד תורה בקדושת השי"ת, נחשך להם מעט מאורם שהיה להם עד עתה, וכן הוא האמת, והיה להם להמתין למרע"ה עד שישבו אליהם, אבל כאשר דימו בנפשם כי הם היו המכונים את עצמם בהכנה דרבה לקבלת התורה ולכל שפע קודש שהיה להם עד עתה, וגם עתה כשהמתינו למשה רבינו עם לוחות הברית, היה גם כן נדמה להם כי המה מצדם מוכנים ועומדים לקבל הקדושה מתורת משה רבן, ולא תלו בעצמם שום חסרון מצד המקבל, שעדיין אינם ראויים לבואו של משה ולקבל את הלוחות. וזה הוא עצת היצר הרע המסמא עיני אנשים מלראות שפלותם ורוממות השי"ת, ממילא תלו החסרון במשה רבינו ע"ה, ואמרו (שמות לב, א) כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו, היינו שאין אנו יודעים איזה חסרון ופגם נעשה בו, ובודאי כבר לא ישוב אליהם.

אנשי דור המדבר היו צריכים לתלות את החסרון בעצמם ולא במשב רבינו וגם לא לבוא בתערומות על ה'

ובאמת היה להם לתלות החסרון בעצמם, כי גם עד עתה לא היה ההכנה שלהם מצד כוחם

כירה - היינו אם לאחר כל ההכנה הוא בהכנה, הרי זה סימן ש'מוכן הוא' שהוא אכן עשה את ההכנה כראוי, ואם אינו בא להתבטלות זו הרי זה סימן שלא עשה את ההכנה הראויה והאמיתית].

עתה חוזר רבינו ליישב את דברי הכתוב 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו', ואת דברי הילקוט שפתח בו, ועל פי כל הנ"ל יישב את כל התמיהות בזה.

אנשי דור המדבר דימו בנפשם כי הם היו המכונים את עצמם בהכנה דרבה לקבלת התורה ולכל שפע קודש שהיה להם עד עתה כי היצר הרע המסמא עיני אנשים מלראות שפלותם ורוממות השי"ת ולכן עשו מה שעשו

ואנשי דור המדבר, שהיו דור בעלי דעה במדרגה גבוה מאוד^{לד} לאחר השגות הגדולות שהשיגו ביציאת מצרים, ואחר כך בקריעת ים סוף, ובפרט לאחר המעמד הנורא והנשגב של קבלת התורה הקדושה שפסקה זוהמתן לגמרי כאדם הראשון קודם החטא, ונעשו חירות מהיצה"ר וחירות ממלאך המות^{לה}, הופיע עליהם אור זיו קדושת השי"ת בכל עת באופן נפלא, ומשה רבינו ע"ה הוסיף להם בזה הדבר עוד יותר קדושה מאור ה"ל, ולכן כאשר נחסר מהם זמן מה המשפיע הקדוש משה רבינו

הערות וצינים

ביאת המשיח לא יהיה כדור הזה.

לה. לשון רבינו בפרשת פרה אות א, והוא עפ"י דברי הגמרא בשבת (קמו). והמדרש (שמו"ר לב, א).

לו. להלן בפרשה באות ב כותב רבינו: הצדיקים הגדולים הם ממשיכים ומשפיעים אורות וכוונות ויחודים להמצוה, וכמו"ש הזוה"ק כוננו בחבורא חדא באבהן למיהוי מתקנא בהון בהאי עובדא כדקא יאות, וכל שכן משה רבינו רבן של כל ישראל.

ב"ה לאחר הרבה צמצומים, עד שנדמה בעיניהם שהן 'יש' בפני עצמם ולכן נקראים עבודה זרה, ותכלית בריאתם הוא כדי שיהיה בחירה לנבראים (פרק כב). ואמונה בהשי"ת במדרגת ביטול (הנמשכת מנקודת החכמה שבמוח על ידי התבוננות במצוותיו ופעולותיו של השי"ת) היא הפתח לכל תרי"ג מצוות עשה (פרק כג) ולכל מצוות לא תעשה (פרק כד). כי שרשה של כל מצוה היא אמונה ודבקות בהשי"ת, ושרשה של כל עבירה היא כפירה ופירוד מהשי"ת (פרק כה).

לד. כדאיתא בזה"ק שלא היה לפנייהם דור כמותם, ועד

ומעלתם אלא רק על ידי קדושת משה רבינו ע"ה, ובורח חסדי השי"ת ורחמי המרובים האיר להם, ואם ח"ו לא ירצה הקב"ה להטיב להם כל כך, לא היה נשפע להם כלום מאור קדושת השי"ת וקדושת מצוותיו, ולא היו יכולים לבוא בשום טענה על זה, כי כלום יש לו לאדם איזה חוב אצל בוראו שהוא חייב לתת לו? ואיזה טענה יש לו עליו אם לא ירצה בחסדו הרב להטיב את אשר איננו מגיע לו כלל, אשר גם עד עתה כל האורות והקדושה שהשפיע עלינו הוא רק מתוך חמלה גדולה ויתירה חמל עלינו^ל, ועל ידי ההרהור שהרהרו אחר רבן שיש בו איזה פגם וחסרון באו להרהר גם על הקב"ה ח"ו ולכפור בו, כמאמר חז"ל (סנהדרין קי.) כל המהרהר אחר רבו ובפרט אחרי רבן של כל ישראל כאילו מהרהר אחר השכינה^ל, ומתוך כך עשו מה שעשו.

ביום השמיני למילואים הוזהיר משה את ישראל לתקן עתה את קלקול חטא העגל – שלא ידמו עוד בנפשם שהמוה ראויים מצד עצמם להתקרב ולעמוד 'לפני ה'

ולכן עתה ביום שמיני למילואים כאשר בא הקב"ה להשרות שכינתו בישראל, הגיע העת לתקן חטא הזה כדי שתשרה השכינה עליהם^{לט}, אמר להם משה רבינו ע"ה, כי בקרבתם כתיב ויעמדו לפני ה', היינו שהעמידו את עצמם לפני ה', היינו שהיה נגמר בדעתם שכבר הכינו את עצמם כראוי וכנכון למדרגה גדולה שיכולים כבר לעמוד לפני ה', ונעשו כסא להשראת השכינה, לכן הקדים ואמר להם משה רבינו ע"ה זה הדבר וכו', אותו היצר הרע אשר כבר היה לכם מאז בחטא העגל, תעבירו מלבבכם, ואל תשובו לחטא עוד פעם בזה להלך בגדולות ובנפלאות, ולחשוב שאתם מוכנים ומזומנים מצד עצמכם לעמוד לפני ה', כי לא באלה חפץ ה', רק את הדבר אשר צוה ה' תעשו, היינו שתעשו לא מחמת שום טעם והשגה, רק מחמת ההכרח שצריך לקיים גזירת הבוב"ה ומחמת אמונת ד', כי מי שמאמין בד' יודע עד כמה הגדיל חסדו ד' שהרשה לנו לקיים מצוותיו, ולא שיחקור וידרש אחרי טעמי המצוות, וכמאמר הרבי רבי בונים זצלה"ה, שוכן עד מרום וקדוש שמו (תפילת נשמת), ואם כן איך נוכל לפתוח פה להללו ולשבחו, אלא – וכתוב רננו

הערות וציגים

בעצמו שהוא אין ואפס, הרי אז לא עלינו תלונותיכם כי אם על ה', מי שמדבר נגדו הרי הוא כמדבר על ה'.

לט. כאומר בתחילת הפרשה: ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם ועשה את קרבן העם ועשה את קרבן העם וכפר בעדם כאשר צוה ה'.

מ. עי' בספר רמתיים צופים א"ר פרק ו' אות לד וז"ל: שבדאי אי אפשר מגודל הפחד והיראה לגשת ולהודות ולהלל למרום וקדוש, אך כיון שנאמר (תהלים לג, א) רננו צדיקים וגו' ובכח התורה נוכל לומר לפניו שירות ותשבחות כי יש לנו רשות והורמנא, והמבין יבין.

לו. להלן בפרשה באות ב הנ"ל כותב רבינו בהמשך דבריו: כי מי שמאמין בד' יודע עד כמה הגדיל חסדו ד' שהרשה לנו לקיים מצוותיו.

לח. במאורן של ישראל פ' בשלח (אותב) מובא שכ"ק אדמו"ר הזקן זצלה"ה נשאל על מה שמובא בספר עירין קדישין (ליקוטים ד"ה יש אנשים) דברי הרה"ק מרוז'ין זצלה"ה שאמר, יש אנשים ששואלים עלי במה אני גוטער איד, והאמת שאין אני גוטער איד, ואני בעצמי אין, כי יודע אני ערכי, ואף על פי כן מי שמדבר עלי כמדבר על ה'. ולכאורה דבריו סותרים מיניה וביה. והשיב, מה זה תימה, הלא מקרא מלא דיבר הכתוב 'ונחנו מה', כשהאדם מגיע לענווה אמיתית, שיוודע

העגל ולא ישובו לכסלה עוד, **יתפרש עוד ונוסף בדבריו הקדושים** של הרבי רבי בונים מפשיסחא זי"ע, בכוונת מאמר הכתוב **'לישרים נאווה תהלה'** (תהלים לג, א), **'ישרים' היינו בעלי תשובה, כמבואר בשל"ה הקדוש** (מסכת ר"ה תורה אור אות ג), **וכנודע דברי הירושלמי** (מכות ב, ו, ובילקוט תהלים תשב) **שאלו לחכמה וכו' מ"ג, ורק הקב"ה ברוב רחמי וחסדיו למעלה משכל הנבראים, גזר אומר שמועיל תשובה אף למי שחטא ומרד כנגדו, ומקבל תשובתם ותפילתם של השבים לפניו, כי אין הקב"ה פוסל תפילת כל בריה ורוצה שיתפללו לפניו ומקבלם מ"ד, וזהו כוונת הכתוב 'לישרים נאווה**

צדיקים בה"מ, היינו שכתבת בתורתך להודות לך, כמו שנאמר **'ואותו תעבדו'** (דברים יג, ה), וכן נאמר **'ולעבדו בכל לבבכם'** (שם יא, ג), **וכדרשת חז"ל** (תענית ב.) **איזהו עבודה שהיא בלב זו תפילה מ"א, ולכן אנחנו מוכרחים להתפלל לקיים מצות המלך, ולא מצד הכנתנו והשגתנו מ"ב.**

לישרים נאווה תהלה – לבעלי תשובה שיש בהם שני פעמים בחינת 'ישר' – ישר קודם החטא, וישר לאחר שקלקל ונתעקם, על ידי התשובה הקב"ה עושה אותו ישר בכתחילה

[ולדרכנו שפירשנו שמשה רבינו הורה לישראל במאמר זה הדבר, שיתקנו את מה שפגמו בחטא

הערות וציגונים

זה ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו, וזו כוונתם בנה שאמרו ז' (ירושלמי תענית ב, א), **'ויקראו אל אלוקים בחזקה'** (יונה ג, ח) מכאן אתה למד שתפילה צריכה קול, חציפא נוצח לבישא [החצוף נוצח את הרע, כלומר על ידי הרמת הקול בתפילה אנו מנצחים את הדעות המשובשות של הרשעים הכופרים בעיקרי האמונה] עכ"ל.

מב. ראה לעיל הערה מ מה שהבאנו מדברי רבינו. וראה עוד להלן הערה נב מה שהבאנו שם מהפנים יפות, שכאשר השי"ת מצוה לעשות שליחות אין לסרב ואין להתנהג בענוה, והסמכנו את זה לדברי רבינו שם בתשובת משה לאהרן: **'למה אתה בוש לכך נבחרת' ע"ש, ועפי"ז יובן עומק דברי הר"ב כאן.**

מג. שאלו לחכמה חוטא מהו ענשו, אמרה להם (משלי יג נא) חטאים תרדוף רעה. שאלו לנבואה חוטא מהו ענשו, אמרה להם הנפש החוטאת היא תמות, שאלו לתורה חוטא מהו ענשו, אמרה להם יביא אשם ויתכפר לו, שאלו להקב"ה חוטא מהו ענשו, אמר להם יעשה תשובה ויתכפר לו, הדא הוא דכתיב (תהלים כה ח) טוב וישר ה' על כל יורה חטאים בדך.

מד. כן איתא במדרש תנחומא פרשת ואתחנן (סימן ד) אין הקב"ה פוסל תפילת כל בריה ורוצה שיתפללו לפניו, עיין שם. ובמדרש תנחומא פרשת וירא (סימן ה) איתא: אמר רבי פנחס הכהן בר חמא אין הקב"ה חפץ לחייב בריה אלא מבקש שיתפללו הבריות לפניו ויקבלם.

וזה לשון רבינו במאמרו לפסח (אות ק) על פיסקא 'לפיכך אנחנו חייבים': על פי דברי קדושת **אאמ"ר** 'צלה"ה על מאמרו חז"ל' (כתובות נא.) לקתה חייב לרפאותה, ופירשו שביקש רחמים עליה, ולכאורה האם כל אחד ואחד יכול להתפלל ולבקש רחמים, אך באמת יען כי חכמים חייבו אותו, לאו כל כמיניה לומר מי אנכי להתפלל עבור חולה, כי הוא שליח של החכמים, וכמו למשל מלך אחד ששלח שליח להמלך, ואף כי השליח יהיה מלוכב במלבושים פחותים וקרועים ובלבוש שק, עם כל זה יכנס לשערי המלך, כי הוא שלוחו של מלך, ובכח המשלח נכנס.

וכמו כן גם אנחנו, שהתורה הקדושה מחייב אותנו לספר בשבחו של הקב"ה וביציאת מצרים, אף כי העזה גדולה מאתנו קרוצי חומי, אך מחוייבים אנחנו, וזהו לפיכך אנחנו **'חייבים להודות'**, ובכח זה אנחנו יכולים לספר, ולהודות ולהלל ולשבח וכו'.

מא. מה שרבינו מקשר כאן את ענין ההודאה עם ענין התפילה, הוא על פי מה שכתב הרמב"ן בסוף פרשת בא (שמות יג, טז): ... וכוונת כל המצוות שנאמין באלוקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין לעליון חפץ בתחתונים מלבד זה, שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו, **וכוונת רוממות הקול בתפילות וכוונת בתי ננסיות וזכות תפילת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לקל שבראם והמצאים, ויפרסמו**

עקש ופתלתול נעשה על ידי התשובה ישר
מחדש כביום היוולדו^מ, להבנת עומק כוונת רבינו
בזה עיין בהערה כד מ^ז].

כאשר מקיימים את מצוות ה' רק מכה הציזיו
זוכים בחסדו הגדול לראות בחוש את אור
הקדושה

**וכן אמר להם משה רבינו ע"ה, 'אשר צוה
ה' תעשו', היינו שתעשו את כל המצוות רק
מצד גזירת המלך, ואם כן תעשו, אז אף על פי**

תהלה', וכאשר הארכנו לעיל (פ' בראשית אות א)
לבאר דברי השל"ה הקדוש (שם) על הכתוב (הושע
יד, י) 'ישרים דרכי ה', היינו שבחסדי השי"ת נבראו
ב' ישרים, ישר קודם שחטא וישר לאחר שחטא
ושב^מ, וזהו ביאור הכתוב 'צדיקים ילכו בם' זה
הוא ישר אחד, ולפושעים אשר יכשלו בם ח"ו,
אף שנתעקמו מהישרות שנבראו בו, אף על פי כן
על ידי תשובה נעשה ישר כבתחילה, נמצא הבעל
תשובה נצרך לשני ישרים, ישר אחד כתחילת
הבריאה שנברא ישר, ולאחר כן אף שנעשה

הערות וצינונים

הקב"ה רבוב רחמיו וחסדיו עשה דבר פלא, שהבעל תשובה
יכול לחזור ולהיות ישר כבתחילה, וזהו דבר שהוא למעלה
מתפיסת השכל.

ולחבין את עומק דברי רבינו נביא מה שכתב במאמריו לפרשת
כי תצא (אות ג והובא גם במאמרי חנוכה אות מוח) בשם אביו האדה"ז
זי"ע בפירוש הכתוב 'כי תצא למלחמה על אויבך ונתנת ה"א
בידך' וז"ל: "...פי" כ"ק אאמו"ר צללה"ה זי"ע עפ"י מאמר
החכם (קהלת ז', כ"ט) אשר עשה האלקים את האדם ישר,
ישר הוא קו אמצעי, שאינו נוטה לא' הקצוות, ואז יש לו
משפט הבחירה לבחור דרך הישר, וכשהאדם תועה מדרך
השכל ונפל ונלכד ברשת רגלי היצה"ר, ממילא הוא אגוד
ואסור ביד היצה"ר, ול"ש אז אצלו הבחירה, אחרי שכבר
נטה מדרך קו הממוצע, כמו אם האדם עומד על פרשת
דרכים יוכל לבחור ולפנות ולילך לאיזה דרך שירצה לימין
או לשמאל, אבל אם תעה בדרך ורצונו לבחור דרכו לפנות
אל ימין או לשמאל בהכרח הוא לחזור מקודם אל הפרשת
דרכים, ושם יבחר דרכו, וע"ז אמרה לנו התורה ק' ונתנת ה"א
בידך, בידך היינו ברשותך, כענין ויקח את כל ארצו מידו (דברים
כ"א, כ"ו), שע"י מלחמת התורה עם היצה"ר תזכה שינתן לך
היצה"ר ברשותך, ר"ל שלא תהי' אגוד אצלו תחת רשותו,
כמאמרם ז"ל (ב"ר ל"ד, י"א) הרשעים הן ברשות לבן, רק שיהי'
הבחירה חפשית בידך, ותוכל לבחור ולברור לך לילך בדרך
החיים, כמו קודם החטא. וז"ש רש"י ז"ל במלחמת 'הרשות
הכתוב מדבר, ר"ל שיצא מרשות היצה"ר ויהי' ברשות עצמו,
בבחירה חפשית לבחור הדרך הטוב והישר.

מו. זה לשונו שם: ועפ"י דרך הרמז נראה בפירוש המדרש
הזה, עפ"י דברי קדושת אאמו"ר זי"ע, על דברי התקוני זוהר
'בראשית ב' ראשית', עפ"י דברי השלה"ק כוונת התקיעות
בכל חודש אלול עפ"י פשוט הוא, התקיעה הראשונה הוא
רמז לאשר עשה האלקים את האדם ישר, ואח"כ הוא שברים
תרועה, רמז כאשר חטא האדם ומעוות דרכו וכמו שיש חולי
הגוף כן יש חולי הנפש, ונחלה בחולי הנפש, וזה הוא גנוחי
גנח, וכאשר יוסיף לחטוא והגיע ח"ו לשערי מות, וזה הוא
בחי' ילולי יליל כדרך שמיללין על המתים ר"ל, אעפ"כ אם
משים על לבו רוב מרדו ופשעיו, ולפני מי חטא, ועד כמה מגיע
הפגם, ושב אל ד' ורפא לו, נעשה ברי' חדשה כיום הולדו,
וזה הוא רמז תקיעה אחרונה, וזה הוא פ' ישרים דרכי ה'
היינו שבחסדי ד' נבראו ב' ישרים, קודם שחטא, וישר לאחר
שחטא ושב, ע"ז דברי השלה"ק בשינוי לשון הנחנין לענינו.

וזה הוא ב' ראשית, היינו הראשון כאשר אדם נולד, ואח"כ
כאשר העוה דרכו וחטא ושב לד' בכל לבו, נעשה בחי' ראשית
כקטן שנולד. ואולי הפי' בשלה"ק כי שני ישרים דרכי ה',
לצדיקים אשר ילכו בם, זה הוא ישר א', וישר השני הוא
לפושעים אשר יכשלו בם ח"ו, אעפ"כ ע"י תשובה נעשה ישר.

מו. ואולי זהו כוונת חז"ל שאמרו על הבעל תשובה שהוא
כקטן שנולד דמי, היינו שיש לו בחינת 'ישר' כבתחילה,
כביום היוולדו.

מז. והחידוש הוא שאף שעל ידי החטא נתעקם מהישרות
שבראו הקב"ה, וכל דבר שנתעקם גם אם רוצים להחזירו
לקדמותו לעולם לא יהיה כמו שהיה בשעת יצירה, אבל

וזה שאמר הילקוט 'ותהיו כולכם בעצה אחת',
 ולכאורה יפלא איך יתכן שיהיו כולם בעצה אחת הלא
 אין דעותיהם של בני אדם שוות, אלא **הפירוש** הוא,
 שאמר להם משה רבינו, **אם אתם מכינים עצמכם**
כל אחד ואחד לפי בחינתו ומדרגתו, אז באמת
אי אפשר שתהיו באגודה אחת ובעצה אחת,
כי אין הדעות שוות, וממילא אין **הכנה של אחד**
דומה לחבירו, כי כל אחד ואחד לפי הדעת שחנן
אותו ה' והדרגתו, כן הוא ערך הכנתו, ואין שני
נביאים מתנבאים בסגנון אחד (סנהדרין פט.), אבל
אם תשיגו האמת, ותדעו באמת שכל הכנות
שלכם אינו כולם לפי ערך גדלות הבורא ב"ה,
 וממילא אין קיום המצוה מחמת ההשגה וההכנה
 שלכם, אלא **רק מחמת ההכרח לקיים גזירת המלך**

שפגמתם עד מאד בחטא העגל ואין אתם ישרים
 כשעת הבריאה^{מח}, עם כל זאת על ידי שתשובו
 ותתקנו את פגם האמונה כנ"ל, אז תזכו - **ורא**
אליכם כבוד ה', היינו שתדעו בדיעה חושית^{מט}
כי רק מצד הקב"ה בחסדו הגדול מראה לכם אורו
הגדול, ומשרה שכינתו עליכם, **ובאורו נראה אור,**
 מצד חסדו ית' בלבד ולא מצד ההכנה או ההשגות
 שלכם^י. (כת"ק)

אם משיגים האמת ויודעים באמת שכל הכנות
 אינו כולם לפי ערך גדלות הבורא ב"ה, רק שצריך
 לקיים גזירת המלך, על ידי זה יכולים להיות כולם
 בעצה אחת, בהכנעה ובשפלות וכיראה אחת,
 כולם שוים לטובה

הערות וציטוטים

דכולא גאווה עילאה ודא הוא שלים, משא"כ הגאווה היא
 היפך השלימות, כדאיתא (מגילה כט.) האי מאן דיהיר בעל מום
 הוא, וכאשר לכן כל שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני
 והוא יכולין לדור בעולם (סוטה ה.), כי שכינתא לא שריא אלא
 באתר שלים ולא באתר חסר ולא באתר פגים.

והאמת כי זו עבודה קשה שבמקדש, כי כאשר האדם עובד
 השי"ת כיאות ונשמר מחטא והוא במדרגה גדולה, הנה אז
 עלול ביותר ליפול חלילה במדת הגאווה, כדאיתא בספה"ק
 חובות הלבבות (שער התשובה פרק ח) מאמר אחד מן הצדיקים
 לתלמידיו, אילו לא היה לכם עוון הייתי מפחד עליכם ממה
 שהוא גדול מן העוון, אמרו לו ומהו גדול מן העוון, אמר להם
 הגיאיות והחונף, ע"כ. וההסבר, כי אף אם עוסק בתורה
 ומקיים כל תרי"ג מצוות, אם מתגאה בלבו אין שום ערך
 וחשיבות ללימוד תורתו וקיום מצוותיו, שהרי באותו זמן
 שלומד תורת השי"ת ומקיים מצוותיו ית' הוא מורד במלכות
 שמים, כדאיתא באגרת הרמב"ן ז"ל כל המתגאה בלבו על
 הבריות מורד הוא במלכות שמים. וביתר ביאור, כי עיקר
 ענין עסק תורה ומצוות הוא האמונה, כמש"ה (תהלים קיט,
 פו) כל מצותיך אמונה, ואם מתגאה הריהו מורד בו ית' ואין
 לו אמונה, ממילא אין לו מאומה בידו.

מח. דאיתא בזוה"ק (ח"ג ז:) קוב"ה לא שארי אלא באתר
 תבירא במאנא תבירא דכתיב (ישעיה נז, טו) ואת דכא ושפל
 רוח, האי אתר שלים יתיר הוא מכולא, בגין דמאיך גרמיה
 למשרי עליה גאווה דכולא גאווה עילאה ודא הוא שלים.
 ועיי' בהערה אות נ בהרחב ביאור הענין בזה.

מט. והיינו כמו שכתב רבינו לעיל שרק לאחר שמתבוננים
 ברוממות השי"ת מגיעים להכנעה ושפלות אמיתית, כמו
 כן אמר להם משה רבינו, שאם יתקנו את פגם האמונה,
 ויתבוננו בחסדי השי"ת שמקבלם בתשובה ועושה אותם ישר
 כבתחילה ומשרה שכינתו עליהם, או אז הם יגיעו להכנעה
 ושפלות אמיתית.

נ. את עומק כוונת רבינו יש להבין על פי מה שכתב כ"ק
 מרן האמרי מנחם זי"ע בפרשת שופטים אות ג לפרש את
 מאמר הכתוב תמים תהיה עם ה' אלקיך (דברים יח, יג) וז"ל:
 ר"ל אפילו אם אתה עם ה' אלקיך, שאתה עובד השי"ת
 בתורה ובתפילה ביום ובלילה, אל תכניס בתוך גיאיות חלילה,
 להתפאר בעצמך ולומר מי כמוני עובד השי"ת, אלא תמים
 תהיה, במדת הענוה שהיא השלימות האמיתית, כדאיתא
 בזוה"ק (ח"ג ז:) קוב"ה לא שארי אלא באתר תבירא במאנא
 תבירא דכתיב (ישעיה נז, טו) ואת דכא ושפל רוח, האי אתר
 שלים יתיר הוא מכולא בגין דמאיך גרמיה למשרי עליה גאווה

וכהנ"ל, על ידי זה תוכלו להיות כולכם בעצה אחת, שתהיו כולכם בהכנעה ובשפלות וביראה אחת, כולכם שוים לטובה, ואת הדבר אשר צוה ה' תעשו, היינו מצדו יתברך שמו, שברוב רחמיו וחסדיו מקרב אתכם לעבודתו.

על ידי שמכירים שכל העבודה הוא רק מכוחו של השי"ת מעוררים אתערוותא דלעילא והתגלות כבוד מלכותו ית'

וזהו הכוונה במה שאמר הילקוט תהא עבודתכם מיוחדת 'לפניו', היינו שתכירו בזה שעבודת השי"ת שלכם הוא רק מצדו ית"ש, ועל ידי זה תתערו [תעוררו] אתערוותא דלעילא [את רצון העליון] ממקור הרחמים העליון, וזה הכוונה 'וירא אליכם כבוד ה', היינו שיתגלה כבוד קדושתו עליכם ותדעו שהכל הוא מצדו ית"ש, כי הוא המאיר לארץ.

למה אתה בוש לכך נבחרת – אם כל קיום המצוה הוא רק בכח הציצוי מהשי"ת, ובכח קדושת ישראל שאתה שלוחם, למה אתה בוש

ומוכן בזה דברי רש"י ז"ל על הפסוק להלן בפרשה (ט, ז) קרב אל המזבח, שאינו מוכן למה היה צריך לומר לו 'קרב', והיה די שיאמר לו עשה את חטאתך וגו', ופירש רש"י ז"ל בשם התורת כהנים (ספרא שמיני מכילתא דמילואים ח) שהיה אהרן בוש וירא לגשת אל המזבח להקריב קרבנות לפני ה', ולכן אמר לו משה 'קרב אל המזבח', כלומר, למה אתה בוש לעבוד ולהקריב קרבנות, הרי לך נבחרת לשרת לפני הקב"ה^{נא}. ועומק המכוון בזה היינו, שאמר לו משה רבינו אילו כל זה שאתה מקריב קרבנות לפני ה' היה מצד פעולתך והכנתך, אז באמת יש לך ליבוש בחושבך לפני מי אתה נכנס, ומי יוכל לומר זכיתי ליבי שהוא ראוי להיכנס לשרת לפני ה', אבל כאשר כל זה לא היה מצדך שאתה בקשת זאת, ואתה נכנס רק מחמת צווי הבורא ב"ה, שבחר בך להיות שלוחא דרחמנא ושלוחא דידן – שלוחו של הקב"ה ושלוחם של כל ישראל (עי' יומא ט.), וכח כניסתך הוא רק בכח הציצוי מהשי"ת, ובכח קדושת ישראל שאתה שלוחם, ואם כן למה אתה בוש, עשה את מה שאתה מצווה כי כך הוא רצון השי"ת^{נב}.

הערות וצינים

ענין עמוק מאד, וצריכים לפני ולפנים, והאריך שם לבאר הענין בשלושה אופנים על פי פנימיות שורש מדת הענוה. ובפנים יפות (ד"ה קרב אל המזבח. ועיין עוד בבת עין [דרוש לפרשת פרה] שכתב גם כעין זה אך קצת בסגנון אחר) כתב לבאר בפשטות, על פי מה שאמרו בגמרא (זבחים קב.) שהיה אהרן עתיד להיות לוי ומשה כהן, אך כיון שסירב משה לציצוי השי"ת מתוך הסנה לגאול את ישראל, ניטלה ממנו הכהונה ונתנה לאהרן, ואף שבאמת הסייב של משה בא מצד ענוותנותו, עם כל זאת נענש, כי כאשר הקב"ה מצוה לעשות שליחות אין לסרב כלל, ואין לנהוג בענוה. וזהו שאמר משה לאהרן, למה אתה בוש לכך נבחרת, ו"ל איך אתה מסרב לקיים דבר ה' מחמת הבושה, הרי כל מה שנבחרת לכהונה הוא רק מחמת

נא. ולכאורה אינו מוכן התשובה שהשיב לו משה רבינו, כי מה מועיל לו לאהרן שנבחר לכך להסיר ממנו את היראה ואת הבושה מלהתקרב לפני ה'? מה גם לפי מה שאמרו חז"ל בתורת כהנים (שמיני מכילתא דמילואים, והובא בתרגום יונתן כאן) שבשעה שנגש אהרן להקריב הקרבנות ראה קרני שור על המזבח, ולכן היה בוש, ואם כן איזה תנחומין יש לו מזה ש'לך נבחרת'. ועיין בהערה בסמוך.

נב. בדגל מחנה אפרים (דיבור א) מביא הבעש"ט זי"ע וכתב שכבר מובאר כן בתנ"י האר"ז"ל (ליקוטי תורה פרשה זו. וכן הובא בהרבה ספרי תלמידי הבעש"ט זי"ע) שמושה רבינו אמר לאהרן 'למה אתה בוש' אדרבה, מחמת שיש בך מעלה זו, מדת הבושה והשפלות, לכך נבחרת. וכתב על זה הדמ"א שהוא

הכנה הנחוצה לקדושת שבת קודש הוא גם כן הכנעה וביטול באמת, ומחסדי השי"ת זוכה להרגיש נעימות קדושת השבת קודש, וזהו האתערותא דלתתא לזכות לאור נעים ומופלא מקדושת שבת קודש

והנה גם לזכות לחוש ולראות את אור נעימות קדושת השבת צריכה הכנה דרבה^ג, והכנה הנחוצה לקדושת שבת קודש הוא גם כן על ידי הכנעה וביטול, כי כאשר נותן האדם אל לבו להתבונן

היטב באמת ממעמקי לבבו^ד, כאשר יגיע יום השישי לאחר חצות היום שמתנוצץ אור קדושת אמת^ה, כמאמרם ז"ל (ירושלמי דמאי ד) עם הארץ נאמן בשבת לומר שדבר זה הוא מעושר, כי הוא ירא לשקר, מחמת שאימת שבת עליו, ומכח התנוצצות אור האמת הוא מתבונן בכל תהלוכותיו מששת ימי המעשה, ומתמרמר בלבו איך נרגיש עריבות נעימות קדושת שבת קודש, לאשר לא הכין את עצמו, מעורר על ידי זה על עצמו את חסדי השי"ת,

הערות וציטוטים

ומי שזיכך נפשו וטיהר נשמתו עד מאוד יוכל לזכות להכנעה האמיתית, שיהיה מוסכם בדעתו באמת שכל מעשיו איננו בשלימות ושיהיה לנחת רוח להשי"ת, אבל במי שעדיין לא זכה למדת הכנעה גדולה כזו, ועדיין לא נקבע בנפשו בתכלית האמת שמעשיו אינם כלום ותורה ותפילה שלו אינם נחשבים מאומה, צריך להלך לפי מדרגתו, והכנעה צבועה אינה הכנעה, וצריך להחזיק עצמו לפי מדתו והכנעתו שזכה בה, ולא יותר, שהיתור אינה אמת, כיון שלא זכה בה עדיין.

והענין השני שיהיה ההתבוננות ממעמקי לבו, הוא כפי מה שכתב רבינו לעיל שהיצר הרע מסמא עיני האנשים לראות שפלות עצמו ורוממות השי"ת, ובפרשת וירא (ט-י ועוד) שאי אפשר לבא לזה אלא בהתבוננות עמוקה, כמו שכתב הרמב"ם, בשעה שיתבונן האדם במעשיו ובראויו הנפלאים הגדולים... מיד הוא נרתע לאחרי ויפחד וידע שהוא בריה קלה שפלה אפילה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות. וכתב שם שאברהם אבינו הנחיל לזרעו שיוכלו להכיר באפסיותם מול רוממות ה'. וע"ע בהערה בסמוך.

נה. בפרשת פקודי (אות א) מבאר רבינו מה מועיל השבת לענין התבוננות בשפלות עצמו באמת וממעמקי לבו, וז"ל: והנה שבת רומז לעולם הבא, ליום שכולו שבת (תמיד לג), ועולם הבא הוא עולם האמת, ועולם הזה הוא עלמא דשיקרא, והאדם בעולם הזה אף שנדמה לו שידוע בעצמו שלא תיקן ולא עשה מאומה, זהו רק דמיון, אבל האמת הוא שבדעתו ודמיונו שעשה כל מה שמוטל עליו לעשות, ועל ידי 'עירבתם' לבטל עצמו בביטול גמור נגד כל ישראל, זוכה לשבת שהוא מעין עולם הבא עלמא דאית, שהיא בינה (זו"ק ח"ב כז), והיא הכנעה, וזוכה שיאיר ה' עליו אור השבת קודש

ססירבתי לציווי ה' מחמת הבושה שאינני ראוי לכך, ואם כן מוכח שאין לסרב לציווי ה' אף אם אתה בוש וירא.

ויש לומר שקרובים דברי רבינו לדברי הפנים יפות (ולברי הבת עין), שרבינו מבאר את דברי משה לאהרן 'לכך נבחרת' שאין זה מחמת פעולתך והכנתך, אלא מצד שאתה שלוחא דרחמנא ושלוחא דידן, וכיון שאתה בא מכח ציווי ה' אין אתה יכול להימנע מזה אף אם אתה ירא ובוש.

ג. כפי שהאריך בזה רבינו בהרבה מקומות, וזה לשונו בפרשת נח (אות ח): והנה גם לקבל פני שבת מלכתא צריך הכנה מקודם, כמאמר שמאי (ביצה טז). מחד שביך לשבתך, וכמו שאמר הרב **המגיד מקאזניץ ז"ע** (עבודת ישראל אבות א, ה) בשם **הבעל שם טוב הקדוש** על הכתוב (שמות לד, כא) בחריש ובקציר תשבות, חרש ראשי תיבות ח' מישי ר' בייעי ש' שי, והם השלשה ימים מקמי שבתא כמאמרם ז"ל (פסחים קז), ובהם צריך האדם להכין את עצמו בהכנה דרבה לקבל עליו אור קדושת שבת, בבחינת 'חרישה' שהיא ההכנה כג', ושבת עצמו הוא בחינת זריעה והצמיחה, והג' ימים אחורי שבתא אב"ג נקראים קציר, שבהם קוצר האדם, היינו שמקבל כל השפעות שירדו לו בתפילת שבת. וזה זכור ושמור, זכור הוא הכנה שמכין את עצמו מקודם, כמאמר חז"ל (מכילתא יתו ז) תהא זכורו מאחד בשבת, ושמור הוא שמירת שבת קודש בעצם יום השבת (פסיקתא רבתי פרשה כג). והענין הוא שצריך האדם לקדש ולטהר את עצמו בכל יום במדה אחת מה' מדות ובשבת נשלם ה' מידות.

נד. רבינו מציין כאן שני דברים, א. באמת. ב. ממעמקי לבו. והמכוון בזה כמו שכתב בפרשת ויחי (אות ח ועוד) בענין הכנעה באמת: הדנה וודאי הכנעה מדה משובחת היא עד למאוד,

ואז זוכה באותו כח הכנעה ושבירת הלב להרגיש נעימות קדושת השבת קודש¹¹.

וכמו שאמרנו כמה פעמים (פ' חיי שרה אות ז, חנוכה אות ה, בשלח אות ג, ועוד) **על מאמרם ז"ל** (שבת לד.) **ערב שבת עם חשיכה, עם** [על ידי] **החשכות והכנעה** שמתגברת עליו ביותר **לפני שבת קודש** בא להכנעה, ולכן **זוכה להרגיש ולהנות עריבות קדושת השבת קודש¹²**, ואז יראה וידע כי קדושת שבת קודש קביעא וקיימא (פסחים קיז:) **היינו קדושת המשפיע יתברך, ולא מצד הכנתו ופעולתו, רק בבחינת נחלה וירושה, בחינת ירית** [ירושל' לה (זה"ק ח"ג רעז:), **וכמו שאנו אומרים** (בברכת יוצר לש"ק) **המנחיל מנוחה לעמו ישראל 'בקדושתו' ביום שבת קודש**, שהשפעת קדושת השבת היא מצד קדושתו ולא מצד מעשינו, וכיון שהשפעת השבת בא מקדושתו בבחינת ירושה, לכן זוכים בזה לשני דברים, הראשון, שההשפעה היא תמידית, כי ירושה אין לה הפסק, והשני, שכל בן

יורש את אביו, ואפילו ברא בישא [בן רע] **יורש את אביו, וכמו שאמרו חז"ל** (כתובות נג.) **לא תהיו בעיבורי אחסנתא**, שלא תעביר ירושה מן הראוי לו לאחר, אפילו לא מבן רע לבן טוב, והקב"ה נותן לנו את השבת בבחינת מתנה, **כמאמרם ז"ל** (שבת י:) **מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני רוצה ליתנה לישראל**, ורק על ידי הכנעה וביטול, ביודעו שאינו ראוי מצד עצמו לקבל את קדושת השבת, זה הוא האתערותא דלתתא לזכות לאור נועם ומופלא מקדושת שבת קודש.

כאשר קדושת השבת קודש הוא מצד השי"ת המשפיע בקדושתו דייקא, והוא אין סוף ואין חקר, ממילא גם השכר והתשלומין על שמירת ש"ק הוא גם כן בלי מצר וגבול, והוא נחלה בלי מצרים.

וזה הוא שאמרו חז"ל (שבת קיח.) **כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים¹³**, **היינו כי כאשר האדם יודע שקדושת השבת קודש**

הערת וציגנס

אחת מהט"ו מעלות. וההכרה הזאת, שמחסדי השי"ת בא עלינו כל הטובות האלה, הוא יקר בעיני ה', ומחשבה למעלות טובות לנו, אף שכן ראוי להיות מצד האמת והצדק, אולם רחמי ה' רבים המה.

נז. עיין בפרשת נשא (אות א) שהרחיב רבינו בזה הרבה, ושם מוסיף לבאר על פי זה את דברי המשנה 'ערב שבת עם חשיכה', שעריבות ומתיקות ונעימות השבת בא עם 'חשיכה', כי מי שסובל ומקבל על עצמו החשכות והמרידות זוכה שנתהפך לדבש ולעריבות ומתיקות. ע"ש באורך.

נח. בפרשת נשא (אות א ועוד) כותב רבינו שעל ידי ביטול והכנעה האמיתית של קודם השבת הוא זוכה להיות בחינת משפיע נחת רוח ועונג להשבת קודש יעו"ש באורך. וכאן מוסיף רבינו שעל ידי שהוא מענג את השבת זוכה לנחלה בלי מיצרים כיון שהוא יודע ומכיר שכל קדושת השבת בא לו מהקב"ה שאין לו סוף וחקר.

נו. במאמרינו לפסח (אות מז) כותב רבינו: כמה **מעלות טובות למקום עלינו כו'.** הדקדוקים ידועים. ואולי כאשר דיברנו בפרשיות שלפני הפסח שעיקר הוא ההתבוננות וההכרה חזקה שהכל הוא מחסדי ה' ולא מצדנו, ואם אנו זוכים להכרה הזאת, אם אמנם כי כן צריך להיות, לראות האמת, ומה צדקותינו בזה, אולם אבינו אב הרחמן מלמד זכות עלינו עדת עם קודש, במדת אמת שיש בנו בהכרה הזאת.

וזה כמה מעלות טובות למקום 'עלינו', שהקב"ה יחשוב אותם למעלות טובות עלינו, זה שאנחנו מבינים 'אילו הוציאנו ממצרים' ממקום הטומאה והחושך בגוף ובנפש, 'לא עשה בהם שפטים דיינו' היינו לפי מעשינו היה זה די חסד שהוציאנו משם.

וכן כל המעלות שנחשבו כאן, היינו שאנו מבינים חסדי השי"ת עלינו, שרק מחסדו וטובו פעל כל אלה, ולא לפי מעשינו, שלפי מעשינו ומיעוט שכלינו היה 'דינו' לפנינו כל

השי"ת יטע בליבנו נקודת אמת, ויזכינו להרגיש נועם קדושת שבת קודש באמת, ונדע שהכל הוא מתנה מאתו ית"ש, ובאורו נראה אור^{נט}.

הוא רק מצד השי"ת המשפיע בקדושתו דייקא, וכיון שהוא אין סוף ואין חקר, ולכן גם אין סוף ואין חקר להקדושה הבא מכחו, ממילא גם השכר והתשלומין על שמירת ש"ק הוא גם כן בלי מצר וגבול, וזהו נחלה בלי מצרים.

הערות וצינונים

הבוב"ה, שאין לו דעת זה, שכל הכוחות שלו הוא הבוב"ה. וזהו כל הדר בארץ ישראל וכו', רצה לומר [שמאמין שכל כוחותיו הגשמיים והרוחניים הוא רק מהשי"ת, וממילא יודע] שהארציות שלו [אפילו חלק הגשמי] הוא גם כן 'ישראל', כראוי לאיש הישראלי להיות לו הדעת הנ"ל, אז דומה כמי שיש לו אלוה. משא"כ הדר בחוץ לארץ, שהוא חוץ לגבול הקדושה, שאין לו הדעת הנ"ל, אז דומה כמי שאין לו אלוה. ע"ש עוד באורך, איך שמבאר על פי עוד כמה יסודות בעבודת השי"ת.

נט. בספר מאור עינים (פרשת שמות ד"ה ויקם מלך חדש) מביא את דברי חז"ל (כתובות יח:). כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. ומבאר זאת בלשון קדשו: כי מרגלא דהרב הבעש"ט נבג"מ זי"ע, על מה שכתב (דברים יא, טז): 'וסרתם ועבדתם אלהים אחרים' תיכף כשסרתם מאת ה', מיד ועבדתם אלהים אחרים. [וביאור הדברים] כי זה הוא עיקר הדעת, לידע שכל כוחותיו וחיותו הוא הבוב"ה, שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם, והוא יתברך מנענע כל הכוחות שלו. ותיכף כשסר מדעת זה, נעשה 'עובד אלהים אחרים', כוחות אחרים זולת

מאמר לכבוד "שבת געלע מצות" (תזריע ד)

כמו שמבואר בתיקוני זוהר (יז): משפט עמודא דאמצעותא, בתוקף אמונתם אמונה פשוטה היו מבטלים הדינים, וכמו שנאמר (שם) וישלך אל המים וימתקו המים, ולחד מאן דאמר (שמו"ר נ, ג) עץ של זית היה, והיה ממתיק מר במר (ב"ר עז, א), והמשיכו רחמים רבים. וזה מאמר הכתוב (תהלים פא, ה) כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, על ידי חוק שהוא אמונה פשוטה, זוכה להמשיך רחמים, ופסוק זה הוא על תקיעות, כמו שנאמר (שם, ד) תקעו בחודש שופר וגו' (ר"ה ח: לד.).

'ושם נסהו' מלשון הכתוב (ישעיה סב, ז) הרימו נס, לשון הרמה וגדולה, שמזה נתרוממו מעלה מעלה, היינו שהיו זוכים ליראת ה' טהורה, כי מי שמתקן המוח, בחינת אמונה, זוכה שהחכמה והמוח יוצא מהעלם אל הגילוי, ומשפיע קדושה להרמ"ח איברים, ויראת ה' חופף עליו כל היום, ולא יוכל להניף ולהרים יד נגד רצונו ית"ש, כמאמר הכתוב (איוב לא, כג) כי פחד אלי איד אל ומשאתו לא אוכל, 'ומשאתו' היינו מרוממות השי"ת, 'לא אוכל' להניף יד נגד רצונו, ויראה ניכר על פניו, כמאמר חז"ל (נדרים כ) ובעבור תהיה יראתו על פניכם (שמות כ, יז) זו הבושה.

[ד] בסגנון הנ"ל יש לומר עוד טעם על שקורין העולם שבת הזה "שבת געלע מצות". וכ"ק **אאמו"ר** זצללה"ה זי"ע אמר בשם המגיד **מקאזניץ** זצללה"ה זי"ע, שהוא מלשון גילוי מצות, וכאשר נתבאר לעיל (אות ג).

ולהסביר דבריו הקדושים יש לומר, על פי מה שמבואר בספרי המקובלים (שער הכוונות דרושי הפסח דרוש ה, פ"ח שער חג המצות פרק ז) שם ע"ב ס"ג גימטריא 'מצה', והוא בחינת מוחין דאבא, והוא למעלה מהשגתינו. ולפי קט שכלינו ומיעוט ידיעתנו הוא על פי מה שאמרו (זוה"ק ח"ב קפג:) מצה היא מיכלא דאסוותא ומיכלא דמהימנותא, היינו שמצה היא רפואה לאמונה, שמרפא כל נגעי בני אדם בגשמיות וברוחניות, וכאשר איש ישראל מקדש ומטהר המוחין והמחשבות שלו, ומאמין ברוממות ה', מתקן מדת חכמה, שאיהו מוחא (זוה"ק ח"ג דלה:), וכנודע חכמה ואמונה ממקום אחד יהלכו (אמונה ובטחון פרק א), וזוכה להמשיך כל טוב.

וזהו מאמר הכתוב (שמות טו, כה) שם שם לו חוק ומשפט, חוק הוא דבר שהשטן ואומות העולם משיבין עליהם (יומא סז:), משפט הוא רחמים,

נאמרה בתורה ונקראו השבועות האלה ימי הספירה על שם 'שבתות', כי תכלית ימי הספירה לזכות בהם ליראה [ועי' לקמן פרשת אמור (אות ג-ד) באריכות], כי יראה דלתתא היא בחינת מיין נוקבין, מדת יום ומדת לילה, בחינת דכר ונוקבא (עי' זוה"ק ח"א מח: ח"ב קלח:).

וכאשר הופיע עליו ביקרו אור קדושת שבת קודש הזה, שבת הראשון לאחר שעברו ימי חג הפסח, נגלה לעין יתרון היראה, וכל מה שהמצה שהיא מיכלא דאסוותא פעל אצלו במוח ובמידות וביראת ה' בימי הפסח, לכן נקרא שבת גילוי מצות. **והחילוק** מעניין יראה תתאה ליראה עילאה היא, יראה תתאה שירא מרצועא בישא, וזה הוא רק אם חטא, ויראה עילאה היא יראה תמידית, שירא מעצם שם הוי"ה ב"ה, בגין דאיהו רב ושלטי, ויראה כזו ירא אפילו אם לא חטא כלל (זוה"ק ח"א יא:). וזה ביאור הכתוב (שמות כ, יז) ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו, ר"ל אף שלא בשעת החטא (עי' לעיל פר' יתרו אות א).

וזה שאמר הכתוב (איוב כח, כח) הן יראת ה' היא חכמה וגו', הן' שייך על דבר נראה וניכר כנודע (עי' במדב"ד כ, כג), והענין הוא כי יראה הוא ענף מחכמה (עי' תהלים קיא, י), ור"ל על ידי טהרת החכמה והמוח ניכר פעולות החכמה ואמונה, היינו היראה, על פניו, וזה שאמר הן', כי הן' פירושו דבר הניכר. וסוד מרע היא בינה (איוב שם), כנודע בינה ליבא ובה הלב מבין (תיקו"ז יז), שזוכה לטהרת הלב, ולשעבד הלב לעבודתו ית"ש.

ונודע שבקדושת שבת קודש זוכה ליראה עילאה (זוה"ק ח"א ה:), שמתנוצץ בעולם אור היראה, כמו שפירש רש"י ז"ל (תענית ח:). וזרחה לכם יראי שמי (מלאכי ג, כ) זה שומרי שבת, וכמו שמבואר בירושלמי (דמאי ד, א) עם הארץ ירא לשקר שאימת שבת עליו, וזוכה להיות כלי מוכשר לקבל על ידי זה אהבת ה', כנודע אהבה ויראה היא בחינת דכר ונוקבא, ויראה היא כלי המקבלת (עי' קדושת לוי ליקוטים ד"ה או יבואר הגמ').

וזה שנאמר (ויקרא כג, טו) שבע שבתות תמימות, בלשון נקבה, בחינת מקבלת (זוה"ק ח"ב קפג:), ולזאת

מאמר לכבוד ראש חודש אייר

(אות א)

בו מבאר רבינו את תוכן העבודה לחודש אייר ושבע שבתות ימי הספירה

ראש חודש אייר

הנפלא מנתינת התורה, ולספור ז' שבתות תמימות, לקדש ולטהר הז' מידות (עי' פנ"ח שער ספירת העומר פרק א).

והענין הוא, כמו שאמר הרבי רבי מיכלי מזלאטשוב, והפשיט את העולה (ויקרא א, ו), היינו המעלה שיש בו שנתעלה על ידה, 'ונתח אותה לנתחיה' היינו שידרוש ויבדוק בהמצוה בכל פרטיה, ויראה שאיננה בשלימות כראוי, ועוד מעורב מעט פניות וגיאאות (עי' ערבי נחל פר' כי תשא). וזה הוא ענין הספירה, שיטהר ויקדש כל מדה ומדה מזוקק שבעתים בכל פרטיה, והיינו שיחשוב מאין זכה בליל התקדש חג להשגות גדולות, בחינת מוחין דגדלות, האם אפשר להיות בתחילה גדול ואחר כך להיות קטן, ועל כרחק כל זה היה ממקום גבוה, למעלה ממדרגתם, ואצלו לא שייך לא פחות ולא יותר, כי קטן וגדול שם הוא. וזה 'כי רם ה' ושפל יראה', בחודש אייר שהוא רוב ימי הספירה, ורואה בעינים פקוחות כי כל ההארה נפלאה וכל האורות היו מרוממות השי"ת, ולא מצדו.

[א] כ"ק מרן אדמו"ר זצלה"ה מביאלא דיבר בקדשו, שהשם 'אייר' הוא ממלות הפוכות, ומשמעותו הוא 'ראיה', שראו אז בחודש אייר הניסים והנפלאות מחודש ניסן, ובאו לידיעת הכנת התורה הקדושה שניתנה בחודש סיון. וזה רמז דוד המלך ע"ה באמרו (תהלים קלח, ו) כי רם ה', זה רוממות השי"ת, שנתרומם ונתקדש בנפלאותיו שעשה במצרים בחודש ניסן, 'ושפל יראה' על ידי השפלות בחודש אייר זכו לראות ולהכיר חסדו, ועל ידי זה זכו 'וגבוה ממרחק יידע' היינו לידע סודות הגבוהים מתורת ה', על ידי ממרחק, שמתבונן בנפשו רחוקותו מה', יידע.

וביאור דבריו הקדושים, דהנה נודע שבליה הראשונה של פסח היה ההארה של ישראל שלא לפי מדרגתם, והגדלות קדמה לקטנות, וכמו שנאמר (שמות יב, יב) אני ה', ולא מלאך (מכילתא בא ז, זה"ק ח"א קיז), ממקום גבוה מעל גבוה, ואחר כך נצטוו שיקדשו ויטהרו, שיהיו כלים מוכנים לקבל האור

לו שהוא החכם הוא רחוק מה', וכמו שנאמר (ירמיה לא, ב) מרחוק ה' נראה לי, אם יודע רחקותו, אז ה' נראה לו, ויוכל לזכות לקבלת התורה.

וזהו הצירוף השם הוי"ה ב"ה המאיר בחודש הזה (משנת חסידים אייר א, א), יוצא מפסוק (ירמיה ט, כג) יתהלל ה' מתהלל ה' שכל וידוע אותי (תיקו"ז ט:), שעיקר השכלה והחכמה הוא, שידע שכל זה הוא מאתו ית"ש, ואל יתהלל החכם בחכמתו וגבור בגבורתו ועשיר בעשרו (ירמיה שם, כב), היינו שיאמר כחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה (דברים ח, יז), רק השכל וידוע אותי, כי הכל הוא מאתו ית"ש (עי' לקמן פר' קדושים אות א).

וזה הענין השבע שבתות, לקדש ולטהר את עצמו בז' שבתות, ולתקן הז' מדות, אהבה, יראה, התפארות, נצוח, הודיה, התקשרות, ואחר כך מדת מלכות, להמליך הקב"ה על רמ"ח איבריו, ויזכה על ידי זה לטהרת המוח, חכמה איהי מוחא, וצירוף חכמה 'כח מה' (זוה"ק ח"ג רלה:), שידע כי כח מה הוא, כי הכל הוא מאתו ית"ש, וכמו "ש הזוה"ק (ח"ב פה.) אורייתא מחכמה דלעילא נפקת, כי הבורא ב"ה הוא המשפיע, והמקבל מצדו הוא איננו אפילו כלי המוכשר לקבל, וממילא נעשה נכנע ושפל.

וזהו 'ממרחק יידע', חכמה נקרא 'רחוק', על דרך (קהלת ז, כג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, כי עיקר החכמה שידע שהוא מרחוק, אבל אם נדמה

אמרות ופנינים יקרים

מספה"ק ישמח ישראל

ספירת העומר + שבתות הספירה + תיקון המדות

לא לרצון ה', וליחדם שיהיו החסד והגבורה והתפארת והנצח וההוד והתקשרות ומלכות הכל לשם ה', והוא ענין זיכרון המדות, והעלאת המדות.

במודבר ג

אחר החקירה יתודע שאין לו כלום מעצמו, וזה הוא הכנה לקבלת

ובאמת אחר כל החקירות והבדיקות יתודע לכאורה שכ"ז הוא רק כח חסדי השי"ת החופף עלינו, ונותן לנו את תורתו וחונן בנו דעה בינה והשכל... והספירה היא הכנה לקבלת התורה"ק, היינו שצריך לספור ולהבין באמת שהאורות של פסח לא היו מצדנו רק מתנת חנם מאת השי"ת, ועי"ז אנו מקורבים להשי"ת להמקור האמת, וזה הוא הכנה לקבלת התורה"ק, דמברכין אשר נתן לנו תורת אמת, כי ההכנה הוא הכנה לקבלת התורה"ק, וכמאחז"ל מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף ד"ת כן.

פסח קלו

ימי הספירה המה ימי רפואה

ע"י התבוננות שהכל לטובתנו

אם זוכה האדם לדעת השלימות שהוא מדת תפארת, היינו לידע ולחזק עצמו שכוונתו ית' הוא רק להטיב, כי מאתו לא תצא הרעות, זוכה להרפואה,

ספירת העומר

ענין ספירת העומר לחקור ולקדש ולטהר את הז' מידות

...והענין הוא כי בליל התקדש חג ה' ההארה של ישראל שלא לפי מדרגתם, והגדלות קדמה לקטנות, כי התגלות האורות ה' רק ע"י הארה מלמעלה מצד החסד, ואח"כ התחילו לספור שבע שבתות תמימות, לקדש ולטהר את השבע מדות בפרטי פרטיות מזוקק שבעתים, וכמאמר הר"ק האלקי ר' מיכלי מזלאטשוב עה"כ והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחי', היינו כל מעלה שיש בו צריך לנתח לנתחים, ולבדוק כל חלק וחלק מהמעלה הזאת אם אמת הוא, ויראה שאין לו מאומה, וזה הוא ענין הספירה לחקור ולבדוק בשבע חקירות כל מדה ומדה בפני עצמו, להגיע לאור שער החמישים ע"י פעולותינו והכנותינו.

פסח קלו, ר"ח איר א

ענין זיכרון והעלאת המדות

הענין הוא כמו בספירת העומר שאנו צריכים לתקן השבע מדות בפרטיותם, המה שבע פעמים שבע, מ"ט, צריכים לבררם מכל שמץ רע ותאוה ופניות וגיאיות שהוא

כנודע תפארת אותיות תתפ"א, והרמז דנודע שם הוי' ב"ה בניקוד תפארת הוא חולם, חולם הוא ענין חיזוק, ועדה"כ ותחלימני, וההתחזקות הוא במה שיודע כוונת רצון הבוה"ה, שרצונו הוא רק בהרפואה... וזהו כל המחלה אשר שמת' במצרים לא אשים עליך, כי במצרים ה' תכלית כוונתו בהיסורין, אבל לא כן בעדת עם קודש, כי אני ד' רופאך, כוונתו בהרפואה, והקדים הרפואה למכה. וז"ש ימי הספירה הם ימי דין כי מתו תלמידי ר"ע, האמת כן הוא, אבל גם הם ימי הרפואה, כמאמרם ז"ל כולהו שקייני מדיבחא, ועד עצרתא מעלי, וכנודע אייר בגימט' אר"ך, מלשון ארוכה ומרפא, וגם חכמי הרפואים אומרים שהם ימי הרפואה, כי רוב ימי המנין הוא בחודש אייר, והרמז להנ"ל כי התכלית והאור, וספירה הוא מלשון ספיר ויהלום, להאיר לכל העולם כולו ולזכות לדעת השלימות.

שבתות הספירה

ע"י שמירת שבתות הספירה נחשב כל ימי השבוע לתמימות

כאשר צוה לנו התורה שבע שבתות תמימות, היינו שנחבר כל הזמן יחד שיה' תמימות, ואיך צוייר דבר זה שיקובץ כל הזמן יחד שיחשב תמימות, בלתי אם נעשה כל משך הזמן רצונו של מקום, אז ע"י המעשה

כל עבודתנו היא לבוא לכל דבר לכירון של דברים בלי תערוכות רע

...רדיוע דמשעת חטא אדה"ר נתגשם כל דבר בקליפה הקודמת לפרי, ובכל דבר יש טוב ורע מעורב ומפותך בה [גם החכמה וכינה ודעת גם כן מעורבים ומכלבליים ע"י הפגמים והחטאים מביני אדם וצריך האדם להקטין ולזכרם ולבררם, היינו שידע שהקב"ה חונן אותו עם הדעת והוא רק לעבדה ולשמרה, לעבוד את הבורה"ה ית"ש ויתעלה, ולעשות כל המצוות בדעת, כש"נ וידעת וגו', וכמאמר"כ דע את אלקיך ועבדהו, ולחשוב מהשבות קדושות לעבדו בלבב שלם, ואך לעשות נח"ר ליוצרו ובוראו, כי ע"י חטאיו נתגשם הדעת וטויה וסובר על הרע שגם זה הוא טוב, וכמאמר חז"ל אם אין דעה הברלה מנין, ומכילא היצו"ר מטעהו על עבירה שהוא מצוה ואין יודע להבריל, וכל עבודתנו היא לבוא לכל דבר לכירון של דברים בלי תערוכות רע.

במדבר ג

הטוב יקובץ הזמן יחד ויקרא בשם תמימות, ובאמת אם ח"ו מחסר איזה זמן מהמשך הזמן ההוא לבטלה בלא תורה ומע"ט אז אינו נקרא תמימות וחושבנא אתאביד מני', א"כ מה יעשה האדם, ע"ז אמרה התורה שיראה עכ"פ לשמור שבע השבתות שהם בתוך ימי הספירה, כי ע"י שמירת שבת כהלכתו מוחלין לו על כל עונותיו, ואפילו עובד ע"ז כאנוש מוחלין לו, ושקולה שבת ככל התורה כולה וע"י שמירת שבת כהלכתו מסתלקים ונמחקים כל המשחיתים שנבראו מהחטאים שלו, וע"י שמירת ש"ק זוכה לבחינת תשובה מאהבה, אז נעשה מכל העבירות זכיות, והשבת הוא מרכז כל השבוע, וע"י שמירתו יקובץ כל זמן ימי השבוע, אחרי שמכל העונות שעשה נעשו זכיות ומע"ט, ממילא כל רגע ספורה ויקרה, וע"ז יוכל לקבץ כל ימי הספירה ונעשה מזוקק שבעתים ע"י ימי השביעית, היינו ע"י ימי השבתות נעשו כל המ"ט יום מזוקקים ומצורפים.

במדבר א

בספירת היום הוא "יסוד שבתפארת" עם ש"ק, דמזהיר אור האמת, ישרפו כל ההבלים והשקרים הסובבים אותנו בימי המעשה, כדי להעמיד אותנו בהמעמד הנבחר הבע"ל, בראוי ונבון.

ואמר עוד בקדשו "באור פניך תבהיקם" מרמז ג"כ על סוד הספירה השייך לאותו הלילה והוא תפארת, דאיתא ואור פניך כי רציתם זה יעקב, והוא ה' מדת תפארת, וזהו באור פניך של הספירה דהאי יומא, תבהיקם,

באור של יום מתן תורתנו העתידה לבא, וגם תורה הוא בחי' יעקב כדאיתא, ונאמר בו תתן אמת ליעקב.... והיום בספירת היום הוא "יסוד שבתפארת" המדות של יעאצ"ה ויוסף הצדיק, והי' בית יעקב אש ובית יוסף להבה, עם ש"ק, דמזהיר אור האמת, ישרפו כל ההבלים והשקרים הסובבים אותנו בימי המעשה, כדי להעמיד אותנו בהמעמד הנבחר הבעל"ט כראוי וכנכון.

מאורן של ישראל תזריע א

מדות מהטומאה ולהתגלות הטוב, לראות אור היקר מהפרי, אז תבין יראת ה', יראת ה' היא מלכות, שמקבל ע"ע עול מלכות שמים, היינו שממליך הקב"ה על כל איבריו ותנועותיו, ויודע כי ממך הכל ומידך נתנו לך, והוא המסבב כל הסיבות, ומד' מצעדי גבר כונו, ומבלעדי עזרתו וישועתו אף אם כל יושבי תבל יעמדו לימינו להושיעו אין עזרה וישועה, וזהו מלכות שמים.

במדבר ג

תיקון המדות

צריך עמל רב כדי לתקן המדות

נודע שז' שבועות ימי הספירה הם לתקן הז' מדות הקדושים, ולהיות שקשה מאד לייגע את עצמו בעמל רב לטהר כל הז' מדות הקדושים, ולא כמו שסוברים העולם, ונודע דכל מדה ומדה כלולה מז' המדות ואם יזכה האדם לטהר ולתקן על כל פנים מדה אחת מהז', ממילא יהיו מתוקנים כל הז', כי אחת כלולה בחברתה, ונקל לו אחר כך לאט לאט לתקן כל הז'.

תזריע ו

לטהר השבתות מהספירה ולזכות ליראת הרוממות

עיקר היראה נוכל לזכות בשבתות הקדושים, וכמאמרם ז"ל אפילו ע"ה אימת שבת עליו, כי יום השבת מסוגל ליראה מה'. ולזאת נאמרה בתורה ונקראו השבועות האלה ע"ש השבתות, שבע "שבתות" תמימות תהיינה, והיינו עכ"פ לקדש ולטהר השבתות האלה שהם תכלית ימי הספירה, ולזכות בהם ליראה. ואיזה יראה זו יראת הרוממות, זאת היא רצון הקב"ה ותכלית היראה. אבל יראה תתאה היא יראת האדם שלא יענש ח"ו, ויראת הרוממות נקרא תמים תהי' עם ה' אלקיך.

אמור ג

דרך הראשון בעבודת ה' הוא שיעבוד וידבק לבו במדות טובות וישרות

דרך הראשון בעבודת ה' הוא שיעבוד וידבק לבו במדות טובות וישרות, שיהיה לו לב טהור לעבודת השי"ת בקדושה וטהרה, שקשה מדה טובה לישראל שידבק בה, וכמו שאמרו חז"ל קשה עונשין של מדות מעונשין של עריות, ופירשו המפרשים שהם המדות של איש ישראל, וזה שאמר הכתוב 'לא תקח האם' שהיא מוחין העליונים, 'על הבנים' הם המדות, רק לדבק ולקדש בתחילה את הלב, ואחר כך ילך מעלה מעלה.

כי תצא ב

העיקר הוא המדות

אף כי בינה הוא גם כן בלב, וכמו שאמרו (תיקו"ז) בינה ליבא ובה הלב מבין, עם כל זה העיקר הוא המדות, לבטל כל המחשבות ותאוות ואהבת זרות רח"ל מקודם, כי כל עוד שמתאוה להבלי עולם הזה, או שאוהב אהבת זרות רח"ל, האיך יכול לדבק עצמו במוחין עליונים, וזה הוא היפך מחסד שבקדושה, וצריך להעלות כל אהבות הזרות שבאו מכח חסד שבקדושה למקורם, ולתקנם

כי תצא ב

ע"י תיקון המידות יגיע לקבל על עצמו עול מלכות שמים

אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה', אם תבקשנה ככסף, ר"ל כמו הצורך כסף לברר ולהוציא הפסולת שישאר הכסף נקי בלא סיגים וכמ"טמונים, הרמז למ"ט ימי הספירה, תחפשנה, שצריכין לתקן לזכך ולברר הז' מדות שיהי' אמרות טהורות, וכמו"ש הרה"ק ר"מ מזלאטשוב זצללה"ה, עה"פ והפשיט את העולה ונתח אותה לנתח'.... ולזה נקרא ספירה מלשון ספיר ויהלום, לברר ולחלק המ"ט

צריך שידבק עצמו במדות טובות וישרות

...וזה שנאמר 'שלח תשלח את האם', היא המוחין, 'ואת הבנים תקח לך' שידבק עצמו במדות טובות וישרות, כמו שכתב הר' משה קורדובירו ז"ל בספר תומר דבורה שראוי לאדם להתדמות לקונו בפעולותיו, שיתנהג (עם) [כמו] הקב"ה ב"ג מדות המבואר בסוד הפסוק מי אל כמוך נושא עון, וכמו שנאמר בתורה הקדושה ולדבקה בו, ואמרו חז"ל הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום אף אתה וכו'. 'למען ייטב לך והארכת ימים',

ימים הם המדות... 'והארכת' מלשון ארוכה ומרפא, ר"ל על ידי תשובה יזכה להעלות ארוכה ומרפא לכל המדות, כמאמר הכתוב ולבבו יבין ושב ורפא לו. וזהו 'למען ייטב לך', היינו על ידי תשובה יתקן וייטיב את עצמו, ועל ידי זה 'והארכת ימים', יזכה להעלות ארוכה ומרפא להמדות שיהיו טובים.

כי תצא ב

ענין ימי הספירה לצאת בכל יום מעט מהחשך אל האור כדי שנוכל לקבל האור הגדול מחג השבועות יום מתן תורתנו

שמחם בבנין שלם, רומז על ידי הספירה ספירת העומר שאנו מקיימים בימים האלה, שכתוב תמימות

תהיינה, לתקן הז תחתונים שנקראים ז' ימי הבנין, באור פניך תבהיקם, כדי שע"ז יהיו ביכולתם לשאת האור של קבלת התורה הבאה עלינו לטובה, דכתבו חכמי המחקרים שאם יהיה אדם סגור בחושך זמן ידוע ואח"כ יצא פתאום אל אור גדול ישאר סומא על עיניו ר"ל, שלא ייה' ביכולתו לראות עוד שום אור, אלא באם אדם יושב בחשך ורוצה להנות מכאן ולהבא מן האור מוכרח הוא לילך בהדרגה ומעט מעט לצאת מהחשך אל האור, כן הוא ענין ימי הספירה לצאת בכל יום ויום מעט מעט מהחשך אל האור כדי שיהי' ביכולת לקבל האור הגדול מחג השבועות יום מתן תורתנו, וזהו שאומרים בספירת העומר "היום יום", כמ"ש ויקרא א' לאור יום וגו', וגם נקרא ספירה ע"ש שמאיר מלה"כ ספיר ויהלום. והחשכות נמשך מחמת העונות,

וכמאמר הרבי הזקן מווארקיי ז"ע עה"כ שנת עונותינו לנגדך עלומו למאור פניך, דחויך מזה שע"י העוונות עושה נגד רצון השי"ת, עוד נעלם מאת האדם אור פני מלך חיים וממילא יושב בחושך.

מאוון של ישראל תזריע א

רצונו של הקב"ה שיחיו ישראל נברלים מן הגוים במדותיהם

רצונו של השי"ת שבני ישראל יהיו נברלים מן הגוים במדותיהם, כי המה בכחינת 'ועיר פרא אדם יולד', לכן נתן התורה לישראל כדי לשבר המדות הרעות ומעשה הבהמיות, ויתנהגו במדות ומעשים ישרים תורניים, על פי התורה אשר צוה לנו

מאוון של ישראל י"ב סין

כאשר זוכה לתקן המידות הם נכספים לעשות רק רצון הבורא.

כאשר איש ישראל זוכה לתקן ולשבר הקליפה שקודמת לפרי, זוכה להבדיל באמת בין הטמא ובין הטהור ולחזות יקרת אור פני מלך חיים, וכן במדת האהבה צריך שיקשור בלבו ובנפשו ובמאודו רק אהבת ה' ולא לאהוב דבר זולת אהבת ה'; כי יערכ לו ידידותך מנפת צוף וכל טעם, וכל דברי אהבות נבריות בטלים ומבוטלים לאהבת ה', וכאשר איש ישראל זוכה ומזכך המדות הקדושות אז הוא רואה בעין חושית שכך הוא המדה בבירורה ובטהרתה, וכמו שאין לחשב מלאכת המצרף כסף לשנים, כי כאשר הוא מצרף הפסולות נשאר הכסף נקי בלי סינים, וכך נבראת המדה הזאת ברצון השי"ת, וזה שראה אותה עד עתה לא ראה אותה בתכלית הבירור, כי הי' עלי' בעין חלודה ומכסה וסינים מעורבים, וע"י שנובר ומחלק ומפריד המ"ט מדות מהטומאה אשר בהן, ניכר הקדושה שבהן ועראה לעינים, וממילא כאשר המדות הללו טהורים הם נכספים כל אחד לעשות רצון קונו למה שבראה.

במדרב נ

לעילוי נשמת

זקני הרה"ח ר' מאיר דב ב"ר שמועון יצחק ז"ל רבניצר
נלב"ע י"א אדר

א"מ הרה"ח ר' בנימין ב"ר מאיר דב ז"ל רבניצר
נלב"ע ז' תשרי תשפ"א

א"מ האה"ח מרת בריינדל ב"ר אברהם ז"ל רבניצר
נלב"ע כ"ג כסלו תשנ"ה

מו"ח הרה"ח ר' נתן נטע ב"ר שמעיה ז"ל שושיצקי
נלב"ע ט"ו מרחשון תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה.

